



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

# INDBYDELSESSKRIFT

TIL

## AFGANGS- OG AARSPROVERNE

I

### SORØ AKADEMIS LÆRDE SKOLE

I JUNI OG JULI 1883.

- Indhold:
1. Udkast til Souverainitets Historien af J. Langebek. Meddelt af Overlærer J. H. Bang
  2. Efterretninger om Skolen og Opdragelsesanstalten af Rektor.

SORØ.

F. HAÜSERS BOGTRYKKERI.

# INDBYDELSESSKRIFT

TIL

## AFGANGS- OG AARSPRØVERNE

I

**SORØ AKADEMIS LÆRDE SKOLE**

I JUNI OG JULI 1883.

---

- Indhold: 1. Udkast til Souverainitets Historien af J. Langebek. Meddelt af Overlærer J. H. Bang.  
2. Efterretninger om Skolen og Opdragelsesanstalten af Rektor.
- 
- 

SORØ.

F. HAÜSERS BOGTRYKKERI.

# UDKAST

til

## *Souverainitets Historien*

af

**J. Langebek.**

Uddelt af F. H. Bang.

(Fortsat.)

**F**redagen den 12te October ved 7 slet om Morgenen vare alle Rigs Raaderne kaldede til Rigets Hofmester, og da underskreve den Erklæring som de Aftenen tilforn havde gjort Udkastning til, hvilken var af saadan Indhold »At deres underdanigste Meening er lige den »samme som Geistlighedens og Borgerskabets for Kongen og det Kongelige Huus, til at gjøre Riget arveligt paa Hs Mts Mandlig Linie. De vilde det og »lenge siden have gjort dersom de havde Vidst Hs »Mts Meening derom eller de andre Stænder med den »nem derom havde i Tide comuniceret, dog paa slig «Maneer at det paa Hs Mts Posteritet bliver varende »som af en Complet Senat best kan skee, og at Arving »efter Arving succederer uden Appanage til de Andre »og at hver Stand conserveres med forrige Privilegier, »vil og være fornødent at fornemme Adelens Meening, »som her tilstæde er, paa det Alting med god Orden »og samtlig Consentz skee Kand.

Men de gode Herrirrede, i det de efter de tvende Stænders Exempel erklærede sig for Arve Regieringen paa Kongens Mandlige Linie; thi de Andre havde Aldrig indskrænket deres Tilbud for nogen Linie især, men i deres Memorial i Almindelighed nævnet Kongen og det Kongelige Hus, hvorunder ei andet kunde for-

staaes end alle uden Forskiel baade af Mands og Qvinde Linie.

Imidlertid blev i Dag af Prædike stolen giort offentlig og andægtig Bøn »at den gode Gud dette vigtige Værk, som Stænderne forehavde, vilde for sit »helligste Navns Skyld velsigne og til en god og Glædelig Ende selv styre og udføre.

Efter Prædiken ved Klokken 10 vare de Geistlige og Borgerlige Deputerede forsamlet paa deres sædvanlige Stæd, det Iislandske Compagnie, for at varte paa Hans Kongelige Majestæts Allernaadigste ordre. De udsendte de 2de Siellandske Provster til Raadet og Adelen at fornemme om de noget skriftlig havde besluttet, om det som dennem forhen var indgivet, hvortil blev svaret, at de end nu ikke dermed vare færdige.

Der ud over blev intet videre den Dag forrettet. Imidlertid var Adelen oppe hos Kongen og stoed hart imod at saadant som Stænderne havde foretaget, kom dem intet ved, men Rigets Raad allene, saa at end og Adelen som den høieste Stand her i Riget end ikke havde myndighed saadant at begynde. Rigets Raad begierede at viide af Hs Mt., om noget saadant som begieredes skeede nu, hvorledes Modus Regimenis skulde da være? Hvortil Kongen svarede: Han nu intet vist kunne determinere derom.

Der efter blev skikket Bud til Stænderne, at Rigets Raad havde været oppe hos Hs. Mt. og begiert Dilation til at forfatte deres Betænkende skriftlig, og den indlevere, bedende Hs Mt. saa lenge vilde patientere.

Endelig Klokken 4 indleverede Rigets Raad til Kongen deres Erklæring om Arve Riget, som af Rigets Hofmester og 12 andre Rigs Raad i Morges var underskrevet. (a) Men formodentlig havde de ikke før kunnet bringe Adelstanden til Eenighed og Samtykke. Det synes ellers troligt at Adelen Erklæring ved samme

---

(a) Dette er af den Lerchiske Dagbog.

Tid som Rigets Raads eller strax efter er indkommen og at denne Stand har aldeles rettet sig efter Rigets Raad, hvilken jeg dog ikke har seet eller kundet finde.

Saasnart Kongen havde faaet Erklæringen i Haand læsde han den først igiennem før Han noget vilde svare, og da Han deraf saae: At de havde til budet Arve Regieringen alleneste paa Mands Linien, takkede Hs Mt. dem vel ganske naadigen for deres Tilbud, men sagde derhos at begge de andre Stænder ingen Forskiel havde giort, enten paa Mandelig eller Qvindelig Linie.

Da de det hørde, bade de underdanigst, at de det overgivne maatte faae igien til nærmere Undersøgning, hvilket dennem af Kongen blev bevilget.

Dette store Foretagende som i førstningen havde været aldeles en Hemmelighed men nu ved Rygtet udsprede over heele Byen kom og saa Professorerne i det Kongelige Universitet (a) for Øren, hvilke hidindtil intet havde vidst der af, eiheller for nogen af Stænderne derom faaet mindste underretning (b). Disse som ingenlunde vilde være de sidste til at viise deres Allerunderdanigste glæde og Pligt, saasnart de havde faaet vished om Sagen, som nu hverken kunde eller skulde holdes længere Dulgt, siden Rygtet fra Prædikestolen selv var bleven stadfæstet, forsamlede sig strax og besluttede at opsette og samme Dag overgive til Hs K. Mt. en Memorial, hvorudi de tillige havde indbefattet deres Allerunderdanigste baade Stemme og Lykønskning, hvilket ogsaa skeede. Meeningen der af er denne:

Eftersom de med Hiertens glæde erfare at Hs K.

---

a) Det synes som Universitetets Deputerede nu ikke længere havde med været i de Andres Raadslag. I det mindste seer man, at de iake har været med i de Hemmeligste Anslag.

b) Een lærd Mand (Ludv. Pouch) som selv var med paa Herredagen skriver at paa Universitetets Vegne var ingen tilstæde, af en liden Abus i Begyndelsen.

Mt og det Kongelige Huus er præsenteret Arve Succession i Danmarks Krone og Rige. Da ligesom Rector og Professores ere frem for alle andre Stænder Kongen og Hans høilovligste Forfædre for bunden, efter som Universitetet af deres Munificentz allene har sin Oprindelse, frem vext og Velfærd, og dets Foundation af Hs Mts Herr Farfaders Fader Kong Christian III stadfæstet for Hans Arvinger og Efterkommere Kongerne i Danmark, havde Hans Kongelige Mts troe Tienere i Universitetet hidindtil Aldrig viget nogen Anden Stand i underdanigst Troskab og velvillighed til Hs Mts Tieneste og Fornøielse, skulle ej heller fremdeeles derudi sig af nogen lade overvinde; Thi de havde ingenlunde ladet sig af nogen Stand forekomme dersom noget om saadan underdanigste Erbydelse med dem af nogen havde været comuniceret eller det ringeste Ord dem derom forstændiget. De havde ellers gjerne tilligemed de andre Stænder deres underdanigste Devotion og taknemmelighed tilforn tilkjendegivet; Men eftersom saadant dem aldrig er bleven meddeelt og de det allene af det gemene Rygte siden haver fornummet, bede de paa det Allerunderdanigste, at denne deres underdanigste Stemme og med følgende Lykønskning, hvorved de trohierteligen contestere deres underdanigste Contentement udi Hs Mts høi Kongelige Myndigheds, og det Kongelige Huuses høist Meriterede Etablissement og Tilvext maatte i Kongelig Gunst, Naade og Mildhed optages, og Hs K. Mt. fremdeles vilde forblive sit Universitet med sædvanlig Hyldest og Naade bevaagen.

Slutteligen ønske de at Hs Mt. lenge maae Herske over sit Folk, i ald Roelighed og Lyksalighed og at det Kongelige Oldenborgske Huus maae fremdeles blomstre og tiltage ved disse nordiske Rigers stedsevarende lykkelige Regimente.

Rigets Raad, da de fornåm, at det ikke andet kunde være, samtykkede de Aldeeles Hs Mts Arve Ret baade



paa Mands og Qvinde Siden. (Hvilket fuldbyrdedes den paafølgende Dag.)

Løverdagen den 13de October Morgenen Klokken 8te medens Rigets Raad, eller nogen af dem vare oppe hos Kongen, forsamlede sig efter Kongelig befaling de 2de Stænder Geistlige og Borgerne paa det Islandske Compagnie, hvorfra de skikkede Bud op paa Slottet, og fik ved den Leilighed at høre at Peter Retz og Erich Krag gjorde ikke Andet, end reiste frem og tilbage mellem Kongen og Raadet, som hos Rigets Hofmester var forsamlet. Ved 9 Slet kom Doctor Bulch need til Stænderne, og efter Begiering kom i Tale med Doctor Hans Svane og Hans Nansen. Ved 10 Slet kom Bud de vilde komme op paa Slottet. Stænderne holdt dette for et got Tegn og takkede Gud, som havde afvendt all Ulykke, og indskudt Rigets Raad de beste og tienligste Raad, og ginge saa i sædvanlig orden to og to en Geistlig og en Verdslig sammen, igiennem en mægtig Forsamling, over Slots Pladsen op paa Slottet hvor de bleve indførte i Drabanter Sahlen (a) og der nogen Stund opholdte sig. Hr Hanibal Sehested, som hidindtil ikke ofte havde ladet sig see i all denne Handel, endskiønt Han formodentligen var det beste og mest drivende Hiul i Værket, paa Hoffets Side kom nu endeligen frem. Han tillige med Feldmarskalk Schack blev 2de gange af Kongen udskikket til Stænderne, og bad dem lidet vente indtil alle Raadene og Adelen opkom.

Sehested og Schack skal da have tilspurgt Biskop Svane paa alles Vegne, om det ord Arving skulle forstaas paa Sverd Siden allene, udi hvilken Meening Rigets Raad vare, eller om det og skulde være at forstaae om Qvinde Siden, og hvad deres Meening var. Doctor Hans Svane svarede: han derom havde talt med Stænderne, at det skulde være paa begge Sider og det saaledes at Riget ikke skulde deeles, men forblive

---

(a) En Anden Journal kalder den Forsahlen.

gandske hos den ældste arve Herre, saa de andre Kongelige Børn med Penge bleve aflagde. Hvilket Sehested og Schack saaledes igien refererede Rigets Raad som vare temmelig ilde til fredds hermed, at de paa saadanne og fleere vigtige Poster, hvorom tilforn noget burde været delibereret, nu saa hastigt skulde sig Resolvere. Og tiente en hastig Resolution og Slutning i dette Værk?

Der efter kom Hanibal Sehested atter til Biskoppen at gjøre Stænderne en god Forhaabning, at det med Guds Hielp tog en god Ende, og at Rigets Raad uden videre Debattering paa Kongelig Generositet og Mildhed vilde nu med Stænderne samtykke at Riget skulde her efter være et arve Rige baade paa Sverdsiden og Qvindesiden (a). Omsider blev Rigets Raad samlet, ligesom og Ridderskabet indfandt sig, og kom da ved Kl. 12 Rigets Raad Hr Henrick Bircherod til Stænderne, og bad dem træde ind i Audiense Sahlen (b) hvor Kongen og Raadet var; Saasnart de vare indkomne trædde Rigs Raad og Statholder i Norge Hr Niels Trolle frem i Hs Mts Nærværelse, og førde Ordet for sine medbrødre og Adelen, forkyndende i en kort Tale, at meenige Dannemarks Riges Raad, samt Adelen havde ligesom de andte Stænder samtykt at Hs Mts og det Kongelige Huus baade paa Sverdsiden og Qvindesiden skulde være og blive Arvinger til Danmarks Rige.

Hvorpaa den Stoermægtigste Konge Friderich den Tredie af samtlige Rigets Raad, Adelen, Geistliges og Kiøbstædernes Deputerede, blev offentlig udraabt for en Arve Konge og Arve Herre til Danmarks Rige.

Forud havde Rigets Raad overleveret deres nye Erklæring til Hs Kongelige Majestæt, hvorudi de bevidne at deres Inclination og Affection er lige den samme som Geistlighedens og Borgerskabets, til at

---

(a) Længere gaarr den Lerchiske Dagbog ikke.

(b) Rhuman setter det grønne Gemak.

giøre Riget arveligt paa Hs Mt og Hs Mts Arvinger af Mands og Qvinde linie, og conformere de sig herudi efter den maade som samtlige Stænder med hverandre antage, dog at Riget bliver udeelt, og alle Stændernes Privilegier uforkrænkedede.

Dette Document som var af 15 Rigets Raad under skreven, lydte i en ganske anden Tone end det forrige, saa at det nu aldeles havde truffet Hs Mts Velbehag. Med saadan Erklæring er formodentlig og Adelstanden indkommen, hvilken dog ikke er kommen mig for Øyne.

Biskoppen D: Hans Svane fortsadte Acten med en lang og ziirlig Tale. Han takkede Gud for den Eenighed som herskede blant Rigets Stænder, Han ønskede Hs K. Mt. og det gandske Kongelige Huus paa Alle Stændernes men i sær Geistlighedens Vegne til Lykke, og at det som gjort var, maatte være begyndt og fuldført Hs K. Mt. som deres arve Herre og Konge, Hendes Mayt. Dronningen som alles deres Moder, Hans Kongelige Høihed Prinsen, som deres arve Herre, og de andre Kongelige Børn baade paa Sverd og Qvinde Siden, som deres unge arve Herskab til Glæde og Lyksalighed, og meenige Rigets Indvaanere til Trøst Gavn og Glæde, Han sluttede med en Velsignelse og til sidst med disse ord »og hvo dette af hiertet ønsker, »han sige med mig Amen«. Da raabte de Alle, Amen, Amen.

Biskoppen bøyede derpaa sin Tale hen til Rigets Raad og Adelskabet, og bad de ikke maatte tvivle paa at jo de andre Stænder skulde beviise dennem som den høieste Stand i Riget, all ære, Respect og Kierlighed.

Dertil svarede Rigets Raad, at Stænderne havde sig det samme til dem at formode.

Borgemester Hans Nansen istemmede paa samtlig Borgerstandens Vegne med en Lykønskning til Kongen og det Kongelige Huus. Ligesaa skal og Hr. Hanibal Schested da paa Hs Mts Vegne have holdet en Besva-

relses Tale til Stænderne som formodentlig haver indeholdt en Taksigelse og opmuntring til vedvarende Troskab og Kierlighed for det Kongelige Huus.

Forretningen varede ud paa Eftermiddagen og sluttede ved Klokken 3 slet med Allernaadigst tilladt Haandkys. Dermed skildtes de ad og ginge need i deres forrige orden.

Samme Eftermiddag blev Biskoppen til skikket Hs Mts skriftlige Befaling, at Han Dagen efter som var Søndag, skulde lade giøre Taksigelse af alle Prædikestole i Kiøbenhavn og Christianshavn, efterdi den grund gode Gud havde lyksalig giort det Kongelige Huus at Hs Mt. af samtlige Stænderne samdrægteligen var erklæret for arve Konge her til Riget, med Anmodning at den samme naadige Gud som Værket saa vel begyndt havde, det fremdeeles til Kongens og Hans Gauske Huuses Prosperitet og Rigernes Velstand udi god Eenighed og Hierternes Samdrægtighed af det høie til en god og lykkelig udgang vilde Velsigne.

Denne Aften bleve alle Rigs Raaderne hasteligen kaldede til Rigets Hofmester af aarsag at Kongen havde forlanget at see Haandfæstningen. (a)

Den blev eftersøgt men var ingensteds at finde. Dette forvoldte, at der endnu samme Aften Klokken 10 blev udstædet et Kongellg Commissorium til 4re af Raadet, 4. af Adelstanden 5 af Geistligheden og 7 af Borgerstanden, som befalede dem om Søndagen efter Prædiken ved Klokken 10 at samle sig paa Slottet i det Grønne Gemak og der i Venlighed og samdrægtighed conferere hvorledes de eragte den i Dag besluttede Sag om arve Riget paa beste Maneer viidere bør omgaaes. Saa at alting dermed uden Forhaling kunde sluttes, og hvis de i saa maade til Stændernes Fornøielse funde tienligt, det havde de under deres Hæn-

---

(a) Ole Parsberg.

der at Give beskrevet, paa det alting uden ophold jo for jo bedre maatte blive til endebragt.

Dette blev om natten til Vedkommende omskikket. Denne Vey, hvorved val rettigheden ophævedes og Absolutum Dominium og Enevolds magten blev indført, maatte man nu gaae for at faae Haandfæstningen cæsureret, hvorom hidtil ikke noget udtrykkeligt var skrevet eller indgaaet, uden hvad i en eller anden Samtale eller Indlæg løseligen kunde været rørt. Men det ene maatte nødvendigens følge af det Andet.

Hs Mt. var med samtlige Stændernes ensstemmige Santykke paa sig og sine Afkomlige, Arve Regiering overdraget, hvorunder de tillige, eller den Klogeste og beste Part af dem, forstode en Absolut-Enevolds Magt og Souverain Myndighed, som alle omstændigheder noksom give tilkiende. Denne kunde med Haandfæstningen ingenlunde bestaae, og Kongen kunde ikke imodtage nye Troeskabs Eed af Undersaatterne, før Han ved Haandfæstningens Cassation selv var befriet fra sin Eed og de Baand som ved denne var Hannem paulagte. Det var og en af de første og fornemste Poster som nogle af Stænderne ved Regieringens Forandring stærkt paadreve, i sær Borger Standen udi et Indlæg hvilket uden Tvivl paa denne Dag (a). efter at den første Act var overstaaet hvorved Hs Mt. blev udraabt for arve Konge, er bleven opsadt til Hs K. Mt. indeholdende adskillige, deels nye og paa værende Tilstand passende Forslag, deels igien tagne Forbedrede af hvad de tilforn nu og da havde indgivet.

Efter at de derudi klageligen havde forestillet Rigets slette Tilstand og Skylden dertil, som de næsten Allene legge paa Adelens uforfarenhed, Egennyttighed og ueenighed imellem dem selv og med de andre Stæn-

---

(a) Det er mig uden dato forekommet. Men af omstændighederne synes det at være skrevet den 13 Octobr eller senest d. 14 Octobr.

der, hvor paa at raade Boed, intet andet Middel var at optænke, end det de havde grebet til, nemlig at overdrage Hs K. Mt. et Absolute Gouvernement og dette Rige arveligt, hvilket og Adelstanden efter nogle Conferenser omsider haver Samtykt med ensstemmende og fordragelige Munde og Bejaelser og efterdi Riget ikke kan komme af sin betryk, uden den ene Stand, som for all verden er rimeligt bærer Byrden med den anden, og at alle mod stridige og andre Stænder fornærmelige Prævillegier aftrædes. Da foreslaae de adskillige Poster som ved denne Forandring ere anseete paa Kongens og det Kongelige Huuses ære og opbyggelse, Indkomsternes Formeerelse Stændernes lettelse og Traffiqvens Fremvext. 1. at alle Haandfæstninger vorde igienkaldede og annullerede, og Aldrig meere at høres; efterdi de adelstanden til Fordeel og de andre Stænder til Skade ere herkomne. 2. alle Privilegier, som den ene Stand kan være den anden til Præjudice given at ophæves, og Commersen for Alle at være utvungen. 3. af Rentekammeret at maatte forfattes et vist overslag paa Rigets Giæld, samt hvad Lænenes Iordebøger, Told, og Anden Kronens Indkomst kan inddrage. 4. Ligesaa et vist overslag, hvormeget Kronens, Adelens, Geistlighedens, de udlagde samt andre Bønder kunde andrage til Skat i Danmark og Norge, ingen undtagen, og alle nye optagne Platgaarde, som ei have været Gamle Herresæder, at afskaffes. 5. alle Læhne i begge Rigeer at afskaffes, uden de Rigets Raad have en vis Genandt af, saa og andre høie officerer som gjøre virkelig Tieneste, hvor imod de ei videre Gage i Freds Tiid skulde paastaae. 6. alle Ladegaarde at komme paa Forpagtning, eller af Bønder for vis Landgilde besettes. 7. alle Læhnenes Bønder, og Adelens, istæden for at føre Fadeburet <sup>(a)</sup> over begge Riger at give noget vist til Ægt-Penge og derimod ingen at forpasses,

---

(a) kaldes nu Konge Reiser

men for Contant at reise. 8. Canonicater, Præbender, Vicarier strax at inddrages til Kronens Forbedring og Giældens Afleggelse, og om nogen for virkelig Tieneste, dermed er beneficeret da at gives vis Pension. 9. alle Mageskifter at ophøre og om Kronen i fremfarne Tider der med er forfordeelt, da saadanne at kaldes tilbage. 10. alle Jura Patronatus, enten de ved Mage Skifte, eller paa andre Maader ere Kronen fravendte, at hiemfalde til Kronen igien. 11. at alle Birke Rettigheder til Adels gaarder givne, at ophøre, og Almuen at søge deres Ret til Herrets Tinget efterdi største misbrug og Rettens forvildelse der forløber. 12. alle Tiender som under Adelens Hoved gaarde ere henlagte, strax at falde hiem til Kronen. 13. alle Land Commissairier i Danmark og Norge, at tilholdes at gjøre Regnskab for Indtægter og udgifter. 14. alle Kronens Intrader i Danmark og Norge at maatte gøres nogen underretning om hvor de i saa mange Aar ere henvendte. 15. alle Admiralitets Raad og usædvanlige Charger at afskaffes, eller og saadanne forordnes som tillige kunde være Krigs Raad, og observere hvorledes Militien med største sparsomhed kunde underholdes. 16. alle Leverenser at oversees, om de befindes saa vigtige og Prisen saa taalelig at den kan gotgøres. 17. Efterdi endelig behøves, Hs Mts Regiment til Bestyrkelse, en Cancellier, en Rigets Marsk, en Rigens Admiral og en Statholder i Norge, Hans Majestet da Naadigst vilde behage at alle Stænder derom maatte votere paa 3 af hver Slags, og Hs Mt. da een til hver Charge af Capableste at uddrage. 18. og efterdi Rigets Raad ei er Complet, og en Part skrøbelig, at Stænderne da maatte votere om 2 af Geistlig og 2 af Borgerlig Stand og naar fleere skulle voteres da een Geistlig eller en Borgerlig hos en Adelig at betræde Sædet. 19. Til Rente Mæsteres, Lands Dommeres og Land Commissairiers Charge, at maatte voteres om en Geistlig eller Adelig eller Borgerlig tilligemed een af Adelig Stand. 20. at maatte

voteres om en Rigets Secretair, og til Hannem at for-  
dres en privat Persohn af hver Provintz, som Landets  
Statuter vare bekiendte og kunde foredrage Hans Mt.  
dets Anliggende og Tilstand. 21. alle Hof Iunkeres  
Besoldninger at maatte ophøre efterdi ej er at paa  
tvivle at jo nok sig i Hoffet skal melde baade af den  
eene og den anden Stand, som vil nyde den Naade at  
opvarte Hs K. Mt. uden Sold. 22. I det Tydske Can-  
cellie synes at behøves en ober Secretair og 2 eller 3  
andre Resten at forløves. 23. paa Rente Kammeret  
synes ej at behøves flere end 6 eller 8 Renteskrivere.  
De Andre kunde Aftakkes og til andet beforders. 24.  
naar nogen Borgemester, Raadmand Byefoged eller an-  
den Byes Betient afgaaer, og da Borgemester og Raad  
andre maae foreslaae paa Kongl. Mats naadigste Rati-  
fication, og at de for deres besværing maatte nyde halv  
parten af det uvisse. 25. Naar nogen Præst dør, da  
Kaldsmændene efter ordinansen og Fuldmagt af Mee-  
nigheden at have Frihed til at Kalde paa Kongl. Mts  
Ratification. 26. Til Commerciens Forfremmelse at  
maatte Forordnes visse Stabel Stæder i hver Provintz,  
saasom i Sielland, Kiøbenhavn og Korsøer, i Fyen Ny-  
borg. I Iylland Ribe, Aalborg og Aarhus, og der Alle  
Nationer at Boe og Bygge med nogle Aars Privilegier. 27.  
Den Geistlige og Borgerlige Stand at have Frihed til  
at Kiøbe og Sælge Adels Gaarder og Gods med lige  
Vilkaar som Adelen.

Foruden dette indløbe i disse Dage adskillige an-  
dre Forslag som skulde sigte til Indretningen af den  
nye Regiering, Men som de mest alle findes uden Navn  
og dato kan man nu ikke vide af hvem eller hvad for  
en Dag de ere indgivne.

Dog er af Omstændighederne Let at slutte at det  
er skeet før arve Hyldingen gik for sig, og før de nye  
Collegia blev oprettede, og at forfatterne have været af  
Borgerlig Stand. Et af de betydeligste som er befattet  
i 8te mærkelige Poster er af saadant ungefærlig Indhold.



Eftersom det har behaget gud ved Strændernes gode Affection Hs Mt til Souverain arve Konge over Danmarks Rige at gjøre haver en troe Patriot og Hs Kongl Myts allerunderdanigste Tjener efterskrevne paa det underdanigste villet erindre:

1. Haandfæstningen med alle derudi udgangne Recesser og Mandater strax af Hs Mts at indfordres. Stænderne paa nye at sværge. Rigets Raads Tal med Geistlig og Borgerlig Stands Persohner Complettene. Een nye Reces forfærdige. Af alle Love den Iydske og Kirke ordonancen, at blive i sin esse. Alt Andet efter Tidernes Tilstand at forandre.

2. Lænene at forpagtes bort til dennem som Bønderne ville hielpe paa Fode og meest deraf give. Rigets Raad, Rentemesterne og Secretarer deres fulde Genant i reede Penge at give, de Andre den halve eller de  $\frac{2}{3}$  parter hvor ved dennem en stor Besværing med Lænenes Forvaltning betages, og de i det Stød kunde gjøre Hs Mt. anden Tieneste. Hvilke Genanter omtrent til 120000 rdr skulle opløbe, i Fald det behages at have 24ve Rigets Raad, derimod kan Lænene Aarlig indrage over 6 Tønder Guld.

3. Alle Commissarier siden Ao 1644. Regnskab for deres Forretning at gjøre, og til samme at revidere at forordne Commissarier af Borgerlig Stand.

4. At den Resident som til Sverrige forordnes maatte være af Geistlig eller Borgerlig Stand for visse Aarsager, og paa det samme Stand til Hs Mts Tieneste kunde komme til Emploi.

5. Alle General Moder at forskrives til Kiøbenhavn; thi de have endnu været lykkelige, Men de Odense Moder altid ulykkelige.

6. I Rente Mesteres, Landsdommeres og Commissariers Charger at være lige mange af Adelig og Borgerlig Stand, som Landets Leilighed bekjendt var.

7. Om det naadigst maatte behage Hs K. Mt., at skikke Prindsen med en af Hs Mts troe Mænd og Raad

til Norge tom Statholder, hvor ved Hans Kongelige Høihed ei allene sig om Undersaaternes Leilighed kunde erkjendige, men end og bekomme en Forsmag paa Regjeringen, thi det skulde vel ikke tiene, at de som i disse Dage med sær ord ønskede sig i Norge igien skulde opsendes.

8. Paa det Ladegaardenes Iord og Landet paa andre Stæder Extra ordinaire kunde blive dyrket og populere til Hans Mts usigelige Gavn, Giøres det Forslag om Hs Mt. vilde betroe Sielland, Laalland, Falster, og Møen den Naade at giøre Bønderne frie for deres Fødestæd, hvilket skulle ville forarsage Landets Tiltagelse af Iyder, Holster, Skaaninger og Andre fremmede, eftersom det betager all Lyst sig at forbedre, at være saa hart knyttet. Det vilde end og være Hs K. Mt. som nu selv fra sine Haarde Vilkaar er løst, en udødelig Berømmelse.

Herhos erindres Hals og Haand som Adelen ikke her efter synes at bør have, uden de for sær Tieneste og Meriter af Hs Mt. kunde giøres til Friherrer, paa det der kunde være Forskiel paa den dygtige og udygtige.

Siden der var talet og skrevet om en nye Reses at forfærdige, som til den nye Regjerings Form kunde passe sig, indkom ogsaa ved denne Tiid en Udkastning som det synes fra nogen af den Borgerlige Stand, til en saadan Reses, bestaaende af 21 Artikler, ud dragne Af den Kongelige Haandfæstning, dog saaledes forandrede, at den ene Stand intet skulde enten fornærmes eller have nogen Fordeel for den anden. Derudi skulde Kongen forpligte sig.

1. At elske Gud og hans ord, forsvare Religionen, forsørge Kirker og Skoler, ingen fremmed Religions Øvelse taale i Rigerne. (a)
2. At holde Rigets Raad, Adel og Geistlige, Borger

---

(a) Conf Haand Fæstningen Art. 1

- og Bønder ved Lov og Ret, og dem for overvold og uret beskierme. (a)
3. Danmarks Rige at formeere, forbædre og forhøie. (b)
  4. Elske og fremdrage Danmarks Adel, Geistlig og Borgerlig Stand, og med nogle af hver Stand styre og regiere Riget og dem besørge som dertil bruges. (c)
  5. Adelen samt Geistlig og Borgerlig Stand, som frit godz have, eller bekommendes vorder, hvilket enhver Stand ved Kiøb, Pant, eller Indførsel tillades, skulle nyde bruge og beholde deres Iordegods og Tienere fri med Hals og Haand, og alle Kongelige Herligheder, undtagen at Age Kongens Fadebur efter gammel sædvane og Give Skatter og anden almindelig Paalæg. (d)
  6. Hvor Kronen haver Fellig med Adelen, eller Andre, i Skov Mark eller fiskevand skal Kongen ikke bruge videre end Kronens Lod kan taale, undtagen paa de fælles Skove i Falster og Langeland, skal Kongen allene slaae stort Vildt. (e)
  7. Ikke med Brev at forbyde nogen Mands Tienere at svare sin Husbonde, men enhver at forfølge den han har Tiltale til med Retten efter Loven og Recessen. (f)
  8. Ingen Krig begynde, Freed slutte, Forbund med fremmede Stater gjøre, Skatter Told og Accise paa lægge, Forbud gjøre eller ophæve, Forandring med Mynten befale med mindre det skeer med samtlige Stændernes Samtykke. (g)
  9. Adelen og Andre, som Iordegodz have, at nyde deres frie fiskerie for deres egen Grund. (h)

---

(a) Conf Haand Fæstn. . . . Art. 2

(b) . . . Haand fæstn. . . . Art. 3

(c) Haandfæst. Art. 4 forandret

(d) Haandfæst Art. 6 aldeles forandret

(e) Haandfæstn Art. 7. forandret

(f) Haandfæst Art. 8

(g) Haandfæst Art 9, 15, 29, 48, 54 for andret.

(h) Haandfæst. Art 10 forandret

10. Vilde nogen af Adelen besøge Silde fiskende og der bruge sin Næring, skulde det være dem uformeent; Skal det og være Adelen, Geistlig og Borgerlig Stand frit for at kiøbe, stalde, foere og sælge Øxen til hvem de Lyste, Kongens Told uforkrænket. (a)
11. At ville dømme uden Ald vild, hielpe og skikke hver mand Ret, Indlændigsk og Udlændigsk, Fattig og Riig, Adel eller u Adel. (b)
12. Hvem som kommer til Kongen i god troe og love, skal sikker og ubehindret komme hiem til sit igien, dog at han skal være pligtig for Kongen at stande til Rette. (c)
13. Ikke at ville drage nogen fra sit Herreds eller Landsting, ei heller fra Rigets Cancellar efter Loven. (d)
14. Adelen og enhver Stand skulle beholde Ius Patronatus til de Kirker og Geistlige Læne, som de kunde beviise at have Ret til. (e)
15. Bliver nogen Mand, af hvad Stand Han er, forført for Kongen, skal det ikke troes med mindre de Andre beviise sine ord. (f)
16. Herredage eller Danehof skulde Aarligen holdes i Kiøbenhavn. (g)
17. Bliver nogen fangen i Kongens eller Rigets ærinde skal han løses af Rigets Middel. (h)
18. Kongen vil have Alle Stændernes tilbørlig givne Privilegier, som ikke ere Hs Mt eller det gemeene beste til præjudice Confirmerede. (i)

(a) Haandfæstn Art 11 forandret

(b) Haandfæstn Art. 17.

(c) Haandfæstn Art. 22 conf Art. 13

(d) Haandfæstn Art. 25

(e) Haandfæstn Art. 35

(f) Haandfæst Art 43

(g) Haandfæst Art 52 forandret

(h) Haandfæst Art 53 forandret

(i) Confr Haandfæst Art. 2.

19. Med forderligste at forordne nogle af Stænderne, som skulde for sig tage Recesser og Forordninger og dennem til Kongens og det gemene bestes Befordring forandre.
20. Med forderligste lade forfatte en vis maade, hvor efter Arve Linierne kunde ordineres, og alt det forekommes, som enten Tvist kan imellem Kongens Efterkommere opvække, eller Rigets Formindskelse, Svækkelse og Anden ulæmpe foraarsage.
21. Strax at give de Adel Bønder eller Iord Egne, som ere lagte under Kronens Læne, deres Frihed igien, og de som ere bortskiftede til Andre ligesaa at komme til forrige Frihed, dog at de siden gjøre Kongen og Kronen den Tieneste som saadanne Bønder i gamle Dage pleiede at gjøre. (a)

Omendskiønt dette Udkast ikke kunde Antages som Formulair til en nye Reces, anseende at visse Poster gave Stænderne større og Kongen mindre Frihed end hans Souveraine Enevolds Magt kunde taale, og det synes som nogen Egennytte har raadet for meget over Pennen, som dette har opsadt, saa seer man dog, at endeel bleve tagne i Betragtning, deels i de til hver Stand givne Privilegier, deels i Kongeloven, og deels i den nye Lands Lov.

Søndagen den 14de Octobr skeedte til Høymesse af Prædikestolene i Kiøbenhavns og Christianshavns Kirker, den paabudne Taksigelse for den Forandring udi Regieringen og Arve Rettighedens overdragelse til Kongen og det Kongelige Hus, som ved Stændernes Samtykke forgangen Dag var skeet, alt efter den af Biskop Svane foreskrevne Form og maade. Efter Prædiken forsamlede sig, i det Grønne gemak paa Slottet, de af Raadet, og Af Stændernes Deputerede, som Aftenen tilforn derom havde faaet Hs Mts. Allernaadigste Befaling, og confererede med hinanden om, hvad som

---

(a) Confr Haandfæst. Art. 21.

nu først skulle foretages efter denne skeedte Regieringens Forandring.

Midt under denne Conference som varede fra Klokken 10, Slet til et over Middag, kom Professor Willum Lange ind, og fremlagde Kongelig Allernaadigst Befaling, som Hannem nyeligen var tilstillet, at Han paa Universitetets Vegne ogsaa skulde sidde udi denne Commission.

Som de nu fortsate deres Samtale begyndte Professor Lange med stor vidløftighed at opregne, at et hvert Rige i Europa havde sine Leges og Constitutiones Fundamentalis, i hvilke var forordnet hvorledes det med Regieringen skulde forholdes, og meente Han, at saadant og saa nu her var fornødent at iagttage.

Dette gjorde Han, for at lade høre Lærdom meere end af ont forsæt, thi Han var det Kongelige Huus aldeles forbunden og hengiven; Men han feilede den Gave at gjøre Forskiel paa Tid til at Tale og Tid til at tie.

Da nu dette klingede ligesaa vel i nogles, som det skurrede i Andres Øren, og en af de Iydske Borge-mestere deraf tog Anledning at tale med, og legge noget til, faldt Biskoppen hannem ind i Talen, og sagde: at om man vilde udføre den Materie om andre Folkes Love og Skikke vilde det tage altfor meegen Tid bort, før de kunde komme til at skride til Slutning i Hoved Sagen. Der ud over sloge de for, at efterdi det var Søndag, og alt over Middag, Aftensang ogsaa strax skulle begynde, om det ikke da var best at opsette Conferensen til efter Prædiken, da de atter kunde forsamle sig, hvortil Rigs Raaderne dog med Kongens Tilladelse, gave deres Samtykke; Saasnart dette blev Hs Mt. foredraget blev Professor Lange befalet ikke at komme oftere i Forsamlingen. Det er Aarsagen hvorfor man ikke finder Hans Navn under den Erklæring som de Andre Herrer Commissairier til Kongen have underskrevet. Da de efter Aftensang igien komme

sammen blev af Biskopperne først dette Spørgsmaal bragt paa Banen

Om Haandfæstningen burde ikke gandske ophæves og Kongen tilbageleveres, eftersom den var Arve Regeringen ganske modstridig? og om Kongen ikke fra den Eed skulde befries, som Han gjorde paa Haandfæstningen, da Han blev Kronet?

Da dette var bevilget efter Adskillige for og imod giorte Vendinger, blev videre af Geistligheden og Borger-skabet spurgt: Hvor mange Exemplarer af Haandfæstningen Hs Mt havde underskrevet da Han blev Konge og i hvis Gienme de vare? Derpaa svarede Adelen: Sex ligelydende, af hvilke Rigets Raad havde eet og Adelen i hver Provintz havde eet, nemlig i Sielland, i Iylland, i Fyhn, i Smaalandene, i Skaane (a). Det Siellandske Eexemplair var nu Allene tilstæde, Rigets Raads Exemplair ei i en hast at finde, de andre vare i hver Provintz hos den ældste Adelsmand, som Landkisten var betroet i Forvaring.

Herpaa blev af dem Alle besluttet at det eene Exemplair som nu var ved Haanden skulde Hs Mt. tilbagegives, og af sauntlige Stænderne derpaa skrives, at det med alle andre gienparter, som her og der i Riget forvaredes, skulde uden gensigelse tilbage gives, ophøre, og af ingen Kraft og Virkning være! efterdi Hs K. Mt. gandské skulde frigives fra den Eed Han derpaa har gjort. Det Tredie som blev vedtaget, var, at Kongen paa nye skulde sværes og Hyldes af Alle Stænderne Adel, Geistlige, Borgere og Bønder.

(a) Slange beretter at det Exemplair, som den Skaanske Adel havde blev tilbagegivet, da Landet blev udeliveret til de Svendske, men det er neppe rigtigt; thi først maatte det samme nu have været tilstæde da Haandfæstningen blev eftersøgt. Dernæst kjender jeg selv en fornem Mand i Skaane af de Gamle Danske Slægter, som for faae Aar siden havde et orriginal Exemplair af Haandfæstningen hvilket han som en raritet skienkede til Droningens Bibliothek, og det tænker jeg har været den Schaanske Adels Exemplair.

Det sidste Spørgsmaal som blev fremlagt var: Med hvad Forsikring Stænderne af Kongen skulde forsynes, at enhver af dem skulde blive erholden ved sine Privilegier, som dem til gavn og gode, og det gemene beste til fremtarv kunde være? Dette foraarsagede mellem Stænderne nogen Stund adskillig vanskelighed og Disput, thi nogle af Rigets Raad, alle Adelsmændene og en Af de Lydske Borgemestere bestode derpaa, at Stænderne endelig maatte have en Forsikring, hvortil de fremlagde mange Slags aarsager.

Nogle af Rigs Raadene tougde gandske stille, men Biskop Svane og Borgemester Nansen indvendte at om dette skulle skee, blev Kongen løset med den eene Haand, i det Haandfæstningen blev casseret, og med den Anden Haand igien bunden, i det Hs Mt. nu paa nye skulde give en Anden Forsikring. Endeligen da de Adelige alt for heftigen stode paa deres Fordring, gjorde Nansen dem dette Spørgsmaal: hvad for Privilegier Adelen da for deres Stand vilde paastaae? En af dem begyndte at opregne adskillige af de forrige Poster, som i Haandfæstningen vare nævnde og især at de og deres Fruer og Børn, fremdeeles maatte holdes for frie og Frelse, som de altiid havde været, og deres Ugedags Tienere (a) for Skat og Tynge være frie. Disse ord vare neppe udtalte for 2 eller 3 af Kiøbstædernes Fuldmægtige svarede derpaa, at de nok mærkede, at Adelen endnu ligesom før, vilde holde begge de andre Stænder for ufrie Folk. Dette blev af de øvrige Geistlige og Borgerlige med en smilende Mine optaget, og sagde Biskop Svane, at om dette skulde være een af Adelens Fordringer, saa ville de alle med hver andre allerunderdanigst udbede det samme Privilegium ei allene for disse begge Stænder, men og for den ringeste Bonde i Riget. De Kiøbenhavnske Borgemestere Hans Nansen og Christopher Hansen saavel

---

(a) Hverie Bonder



som Stadshauptmand Frid. Thuresen spurgde Rigs Raadene og Adelsmændene om de endnu ville Ansee Kiøbenhavns Borgerskab for et ufrit Folk, som i Kiøbenhavns Beleiring havde viiset sig saa troe og tapper som nogen Tid Adelen og deres Forfædre havde giort; Stadshauptmanden Klappede og paa sin Kaarde og spurgde Øverste Hans Friis om Han havde baaret sin Værgesaa brav i Fyhn, som han og Andre kiekke Kiøbenhavns Borgere deres under Beleiringen, og i Stormen? Dette foraarsagede en saadan Tavshed i Forsamlingen at ingen torde tale et eeneste ord meere om Frihed.

Efter at dette var forbie, begyndte Biskop Svane med sin Veltalenhed at berømme den store Naade, Fromhed og Sagtmodighed, som stedse, og over 200 aar havde hersket hos Kongerne af det Oldenburgske Huus, hvormed de begge disse Nordiske Riger høist priseligen havde regiort, Han forde vidløftigen ud, hvor stort Velbehag Gud havde fundet i deres store Dyder, at Han efter sin Guddommelige Visdoms Raad, saa længe havde ladet Stammen blomstre, og fra Søn til Søn indtil denne Dag, sadt dem Kronen paa hovedet om endskiønt Riget fra den Tid af da denne Stamme kom paa Tronen var Aldeeles bleven forandret til et Kaar eller Valg Rige. Han bad dem betænke alle de Forandringer som havde tildraget sig i alle andre Riger i Europa med at flytte Kronen fra en Slægt til en Anden, i de 200 aar, som det oldenburgske Huus Allene havde regieret over disse Riger, da skulde de befinde, at ingen Krone havde blevet saa bestandig og uforanderlig paa en Stammes Hoved, som hos os, undtagen det Østerrigske Huus, hvilket og for sin godhed og Sagtmodighed er berømt. Og efterdi Kong Friderich i sin gandske Regierings Tid har vist sig naadig, fornuftig og sagtmodig, og ført en Gudfrygtig og mild Regiering, saa kunde man herefter intet andet formode end det samme. Man kunde heller ikke andet af Hans

Efterkommere vente end at de skulde træde i Hans og Hans Forfædres Fodspoer. Derfor var det best og raad-somst, at Kongen fik frie Hænder til at regiere, efter den Aand, Viisdom og Naade Gud vilde forlene Ham og Hans Efterkommere, sine Undersaatter Ædle og Uædle, Geistlige og Verdslige, Borger og Bønder. Ei heller vidste Han sig at erindre hvortil Kongen og det Kongelige Huus sig skulde forbinde, uden til at befordre og Haandhæve den reene og rette Religion, efter Guds ord, og den uforandrede Augsburgske Bekiendelse, og at Kongen med det Kongelige Hus, selv til samme Religion skulde være forbunden, dernest at begge Rigerne naar en Konge ved Døden Afgik, med samtlige Provinser, Øer, Stæder og Fæstninger, stedse skulde blive udeelte, uadskildte og den ældste eller nærmeste Arving hiemfaldne, hvilken efter Slægt Register og Arve Ret, først af Mands Linie, siden af Qvinde Linie Regieringen tilkom. I det øvrige skulde Kongen overlades alle Regalia under sin egen og frie Magt og Eenevolds Herredømme, hvilket Han endnu videre udførde, sluttende dermed, at saafremt Hænderne bleve i ringeste maade bundne paa Kongen vilde saadant forarsage mellem Kongen og Undersaatterne et hemmeligt mistroende, hvilket siden ofte kunde forhindre den Naade, som Kongen af egen godhed vilde beviise Undersaatterne og føre mange andre uleiligheder med sig. Da Biskoppen havde udtalet sagde Rigs Raad Hr. Henrich Bielke ganske høit, at Alt hvad Biskoppen havde talet var sandt, og at han selv var af samme Meening, hvortil Han og dette lagde, at saafremt der skulde komme Mistroe mellem Kongen og Undersaatterne, vilde der og komme Frygt, og hvor der var Frygt, der var Had og Avind, hvilket Felt Marskalt Schack og bejaede. Herpaa faldt den eene efter den anden af Geistlig og Borgerlig Stand med høi Stemme : Biskop Svanes Meening Aldeeles bi, og Adelen med deres Samtykke fulgte dem derudi efter.

Efter dette var skeet, blev den Slutning de havde taget i Pennen forfattet og af alle underskreven, lydende: at de i Følge Hs Mts Allernaadigste Befaling til bestemte Tiid og Stæd havde været forsamlede, og efter at de om den høivigtige Sag havde med hinanden confereret, vare de blevne eenige om efterfølgende Poster at være fornødne. 1. At Hans Mt. sin Eed remitteres, og Haandfæstningen overleveres, formodende Hs Mt. derimod lader formere en Reces saaledes som det kan være Hs K. Mt. Riget og hver Stand til Gavn og det gemeene Beste. 2. Indstilles til Hs Mts eget Behag om Hs Mt. strax vil tage Eeden af de herværende Stænder, og at de som nu ikke findes tilstæde, siden ved Forskrivelse eller til neste Herredag kunde deres Eed Aflegge.

Om Aftenen sildig blev denne Erklæring overgivet til Kongen som den med meegen Naade inod tog og forvarede.

Mandagen den 15de Octobr holdte nogle visse af Geistlige og Borgerlige Deputerede en liden Conferense i Brygger laugshuset, hvorudi enhver Stand taledes ved om sine høist fornødne Privilegier, men der blev fast intet udrettet, ligeledes var og alle Rigets Raad baade forniddag og Eftermiddag hos Rigets Hofmester, formodentligen og Adelen for sig for at deliberere om deres Privilegier under Arve Regieringen. Om Eftermiddagen lod Rigets Hofmester sig kiøre op til Slottet, og forde dem meget got Svar tilbage fra Kongen.

Samme Dag var man til Hove beskæftiget med at gjøre Praparatorier til Hyldingen og det Tractement som der efter skulle gives til Alle Stænderne:

Hvorledes efter Hs K. Mts allernaadigste Befaling den Borgerlige Stand af Slotsskriveren og Proviantskriveren skulde anføres ved Hyldingen i Processionen og siden til gieste budet, derom er endnu en ordre for Haanden, af daværende oberhof Marskalk Iohan Christoph von Kørbitz.

Tiirsdagen den 16de October Klokken 8 om Morgen, forsamlede sig efter Kongelig Befaling Geistlige og Borgerlige Deputerede paa Brygger lagshuset. Imidlertid vare og samtlige Rigets Raad hos Rigets Hofmester, og i Hans Huus skreve Haandfæstningens Cassation under, hvor efter de toege op paa Slottet. Ved 9 slet ginge bemelte de tvende Stænders Deputerede i sædvanlig orden op paa Slottet hvor de funde for sig Rigets Raad og Adelen paa det grønne Gemak.

Ved Klokken 10 blev Haandfæstningens Cassation som var skrevet paa det tilstædeværende original Exemplair, under skrevet af alle tre Stændernes Adels, Geistligheds og Borgerskabs Deputerede. Bemelte Paaskrivning lydede: At eftersom den rette Haandfæstning, som i Archiverne flittig var eftersøgt, ikke var at finde, saa vilde samtlige Rigets Raad Adel og Deputerede af geistlig og Borgerlig Stand hermed have fornævnte Original samt Alle Gienparter tilintet giort, dodet, og Magtesløs holden, og Hs K. Mt, fra sin derpaa giorte Eed, uden nogen Exception qvit og entlediget. Denne Formulair var med Rigets Raad Gunde Rosenses Haand paa skreven. Paa den eene Side underskreve Rigets Raad og Adelen paa den Anden Geistligheden og Borgerskabet. Originalen er endnu tilstæde i det Kongelige Geheime Archiv.

Ved denne Act blev Hs Mt. Aldeeles løset fra Haandfæstningens Forbindelse, og paa den maade som Hs Mt. forhen havde erhholdet arve Ret til Tronen for sig og sine Efterkommere, saa fik Han nu en fuldkommen Absolut Eenevolds Herredom og Souverain Magt at føre sin Regiering efter egen fri villie og Aller-naadigste velbehag.

Om Eftermiddagen vare igien Rigets Raad med Adclens Fuldmægtige til Rigets Hofmester og Confererede om deres nødvendigste Privilegier af Haandfæstningen. Ligeledes vare ogsaa de Geistlige og Borgerlige Deputerede samlede i Brygger lagshuset og sam-

taledes om adskillige Poster til det Almindelige beste, men iblant Andet om hvad Privilegier, hver af disse Stænder nu under den nye Regiering skulde begiere.

Onsdagen den 17de October om Morgenen vare samtlige Rigets Raad hos Rigets Hofmester, og toge derfra paa Slottet, hvor Alle tre Stænderne efter Aller-naadigst Befaling ved Klokken 9 slet indfunde sig i det Grønne Gemak.

Efter at de der en liden Stund havde opholdet sig, kom Kongen ud til dem. Rigets Raad Peder Reetz i Cancellers Stæd førde da ordet, og paa den gandske Forsamlings Vegne overleverede Allerunderdanigst til Hs K. Mt den Casserede Haandfæstning.

Hs Mt. Annammede den selv med egen Haand, takkede og bar den ind i sit eget Gemak; Men kom strax ud og atter meeget naadigen takkede dem Alle, lovede ogsaa at beskikke og indrette Alting saaledes at enhver Stand skulde blive fornøiet, og ingen af dem nogen Tid fortryde, hvad de havde samtykket, og indgaaet, forsikrende at Han dennem altid med al Gunst og Naade bevaagen forblive vilde. (a)

Videre spurgde Hs Mt Rigs Raaderne hvor de andre Exemplairer af Haandfæstningen vare som Han havde underskrevet, de svarede, at et af dem havde ikke været at finde, de andre vare i Provincerne fordeede, men saasart de kunde komme tilstæde lovede de, at de alle skulde vorde indleverede.

Endeligen blev besluttet at arve Hyldingen skulde Dagen derpaa gaae for sig. Rigets Cancellær Hr Christopher Urne som dertil af Adelen var Comitteret toge Leiligheden i agt og leverede samme Tid Hs Mt. i egen Haand en Udkastning til de Privilegier, som den Adelige Stand underdanigst begjærede. \*)

(a) Ole Parsberg beretter at Hs K. Mt. svarede selv og takkede den ganske adelige Stand med gode Løfter og Tilsagn, at de det ikke skulle fortryde.

\*) Nota: Geheimeraad Lerches Samling Mscr siger: at Peder

Efter at Stænderne vare komne ned, fulgte de Andre Adelens Exempel, og opsadte hver Stand Postulata, som de med forderligste Hs K. Mt. vilde overgive.

Imidlertid indkomme og i Dag Rector og Professore med deres Allerunderdanigste Ansøgning om Allernaadigst Confirmation paa Alle Benaadinger, Foundationer og Privilegier, som Universitetet i Kiøbenhavn af Hs K. Mts høilovlige Forfædre vare forundte, hvorudi de formænedede intet at være, som i nogen Maade streed enten mod arve Rigets Rettighed, eller en Christen Konges Stat, efterdi det med ingen anden Frihed var begavet end de, som Andre Universiteter under Souveraine Christne Konger i Frankrige, Spanien og Engeland, og Andre Arve Riger nyde.

Om Eftermiddagen Kl. 3 blev paa Alle Stadens Hjørner og Pladser med Herpauker og Trompeter udblæst og kundgiort NB om ved Herolder? Hs K. Mt. at være en arve Konge til Danmark baade paa Mands og Qvinde Linie, hvorpaa Eeden i Morgen skulde aflegges. Der for uden gik til samtlige Stænderne en Kongelig Befaling, at møde Dagen efter Klokken 8te til den af Hs Mt. berammede arve Hylding, Adelen udi Holmens Kirke, den Geistlige og Borgerlige Stand i St Nicolai Kirke, hvor enhver skulde blive Ansagt, hvad Han ved samme Solenne Act vedkom at forrette.

Torsdagen den 18de October var den stoere Dag paa hvilken den høitidelige arve Hylding blev foretagen. Acten gik for sig i den orden og med saadanne Ceremonier som nu skal fortælles:

Klokken 7 om Morgenen blev 6 Standarter Ryttere giennem Porten i Staden indladne, hvor af halvdeelen posterede sig paa Amager Torv de øvrige paa Slots Pladsen. Neden for Børs Trappen, var et Kosteligt Theatrum opreist. Dette var med rødt Klæde over-

---

Reetz leverede Hs K. Mt. det de havde conciperet. Hs Mt. spurgde D: Svane om de andre havde og noget conciperet etc. Han svarede: nu ikke.

draget, som strakte sig hen over Slots Pladsen, saavit Veien faldt, og over Slots Broen ind ude Slots gaarden til Trappen som gik need fra de Kongelige gemakker. Midt paa Theatro vare sadte Stoele som en Kongelig Trone for Kongen og Dronningen. Paa den høire Side, i lige Linie fra Tronen stode tvende røde Fløiels Arm Stoele for de Kongelige Prindser, og paa Venstre Side fire ligedanne for de Kongelige Princesser.

Ved Siderne langs med Theatro stoede andre Stoele for De herrer Rigs Raad. For ved Kongens Trone var hensadt et Bord med Rødt Fløiels Teppe og 2 smaae Fløiels Hynder liggende derpaa. Neden bag Theatrum holdte Kongens Liv Regiment til Hest, og ligefor stoed Kiøbenhavns Borgerskab under 12 Fahner i Fuld Mundering med Storm Huer paa Hovedet og Brøstsykker for Brystet, for hvilket Stads houptmand Friederich Thuresen stillede sig i Spidsen, og alle Stads Capitainerne i Linie paa det pynteligste udstafferede, enhver for sit Compagnie.

Saa snart disse havde trukket op og stillet sig i deres orden, loed Hans Mt. kalde Stads houptmanden, og Borger Capitainerne op, og Allernaadigst beskienkede den første med en stoer og tyk Guld Kiede hvori Hængde Kongens Potrait med Diamanter besat til at bære paa Brøstet, og de andre ligeledes hver med en Guld Kiede, hvorudi hængde Hs Mts Billed præged i Guld. Paa hver Side af veien holdte det om Morgueuen indkomne Cavalerie saavel som Foedfolket, som laac til Besætning her i Staden.

Klokken Ste om Formiddagen forsamledes Stænderne paa de dennem anviiste Stæder, Adelen i Holmens Kirke, de Deputerede af Geistlig og Borgerlig Stand udi Nicolai Kirke.

Professorerne som Alle havde faaet Bud, indstillede sig og samme steds, men omsider fik gienbud at der skulle ikkun een møde af hver Facultet, og blev da fra Acadmiet deputerede, dets Rector D: Iohan Wan-

del Theologus. D: Iohan Møller, Iurist. D: Thomas Bartholin, Medicus og M: Rasmus Winding Philosophus.

Imod Klokken 11 kom Ober Secretairen Erich Krag til Stænderne, og gav dem Sedler hvorledes de i Processionen, og ved Hyldingen skulde følge efter hinanden, og vare Capitulares de første i den 10 Session med Ministerio.

Adelen blev da først opført paa Slottet. Der efter mod Klokken 12, kom to af Cancelliet til Geistligheden, som sagde det var nu Tid, at komme paa Slottet, og gik de da for at geleide dem op. Ved Slots Pladsen vare Slotsskriveren Iacob Erichssen og Proviantskriveren Hans Hanssen af Hofmarskalken efter Kongelig Befaling beordrede at imodtage Kiøbenhavns Stads Deputerede, saa velsom de andre Kiøbstæders Fuldmægtige, og dennem paa Drabanter Sahlen uden for Hs K. Mts Gemake opføre, hvor de Geistlige komme at staae paa den eene, og Verdslige paa den anden Side lige need ad.

Imidlertid blev Hans Excellence Rigets Hofmester Hr Iochum Gersdorf paa en Bærestol for hans Svagheds Skyld paa Theatrum opbaaren, hvor han, tilligemed Rigets Admiral Ove Gedde, og Rigs Raad Iørgen Seefeld, som begge vare Gamle og slette til Fods, Ventedede paa Hs Mts Ankomst.

Ved Middags tiid eller Lidet over Klokken 12 begyndte Processionen med Herpouker og Trompeter hvor efter fulgte Ridderskabet ført af tvende Land Marskalker Iørgen Kruse og Henrich Lindenon. Efter dennem kom Hs Mts Hofmarskalk Iohan Christop. von Kørbitz og Hs Mts overskienk, Christopher Sehested med deres Stave. Der efter ginge alle Hof og Cancellie Junkere. Nest dennem komme tvende Herolder i Røde Klæder med Rigets Vaaben Ziriligen stafferede og hver med Spir i Haanden.

Derpaa blev de Kongelige Regalia af Deres Excellenser Rigets Raad baarne for Hs K. Mt. for hvilke General Major Iver Krabbe gik med Blodfanen.



Rigets Æble bar Hr Henrich Rantzov paa et rødt fløiels Hynde, Guld Sverdet Hr Niels Trolle Stadtholder i Norge, Rigets Septer Hr Oluf Parsberg, Guld Kronen Rigets Cancellar Hr Christoper Urne paa et rødt fløiels Hynde. Her paa kom Hs Kongelige Mat. Hendes Mayt. Dronningen Deres Kongelige Høiheder Kronprintsen og de Andre Kongelige Børn Alle under en prægtig Himmel af rødt Fløiel med Sølv Fryndser besadt, hvilken blev baaren af 16 Adelige Personer nemlig Ste gamle Landsaatte, som alle til forn fornemme Rigets Charger havde betient og 8 Krigs Overster. Kongen gik for sig Allene. Dronningen blev Leedet af Hans Kongelige Høihed Prints Christian, den ældste Prindsesse Anna Sophia blev ført af Hendes Hr Broder Prints Georg, den anden Prindsesse Wilhelmina Ernestina af Rigets Raad Otte Krag. Den tredie Prindsesse Fridricha Amalia af Rigets Raad Gunde Rosenkrantz, den fierte Ulricha Eleonora af Rigs Raad Hr Axel Urup. Efter hvilke fulgde de øvrige Herrer Rigs Raad, Peter Reetz Hr Henrich Bielke, Hr Sivert Urne og Feldtmarskalk Hans Schack, nest dennem kom det Adelige Hof Fruentemmer. Siden fulgde Biskopperne og de øvrige Geistlige neml. Capitulares, Professores i Universitetet og Præsteskabet parviis enhver efter sin orden og Embede. Endeligen kom det Kiøbenhavnske Borgerskabs og øvrige Kiøbstæders Deputerede, ligeledes Par og par, og blev Troppen Sluttet af en Hob Amager Bønder, som skulde forestille den fierte Stand i Riget.

Da nu Kongen og Dronningen og det unge Kongelige Herskab paa Theatro var opkommen, blev Him-melen af bemelte Adelsmænd holdt over Tronen hvor-paa Deres Majestetet needsatte sig. De Kongelige Prindsen toge derpaa deres Sæde paa høire Side fra Tronen men Prinsesserne paa Venstre. Da de havde sadt sig nedlagde Rigs Raadene de Kongelige Regalia paa Bordet som stod ved Kongens høire Haand, hvor efter Rigets Raad henstillede sig paa den høire Side

hos Kongen og toge Sæde paa de for dennem did sadte Stoele; ligesom og Hof Danerne indtog de Stole som stode til dem paa Dronningens Side.

Ridderskabet og Adelen fordeelede sig og stoede paa begge Sider hvor Stoelene sluppe. Herolderne stillede sig paa det øverste Trappe trin af Theatro, de Geistlige og Borgerlige saavel som Bønderne, opholdte sig i et lige med det nederste Trin af Theatro oprettet Galerie med Skrankeværk omkring. Da nu Processionen var til ende og Alting i god orden raabte Herolderne tre gange med høj Røst til Lyd, og imellem hvert Raab lod sig Pouker og Trompeter Lidet høre, hvorved det blev gandske stille. Rigets Raad Peter Reetz, stillede sig da Hen paa høire Side af den Kongelige Trone og i Kongens Cancellers Stæd (a) holdt til Stænderne denne Tale.

»Eftersom det haver behaget Gud Allermægtigste,  
 »formedelst alle Stænders endrægtige Erklæring og Sam-  
 »tykke at tilbyde og overgive dette Kongerige, som et  
 »frit Arve Rige til den Høibaarne Stormægtigste Fyrste  
 »og Herre Hr Friderich den Tredie, Danmarks, Norges,  
 »Venders og Gothers Konge, Hertug udi Slesvig, Hol-  
 »steen Stormarn og Ditmærskens, Greve udi Oldenburg,  
 »og Delmenhorst vores Allernaadigste Konge og Herre,  
 »saavel som Hs K. Mts Arvinger paa baaede Sider og  
 »af hegge Kiøn. Saa takker Hs. K. Mt. alle Stænderne  
 »tilsammen for denne deres underdanigste Affections  
 »Beviisting. Hs K. Mt. lover hermed alle og hver  
 »sine troe undersaatere, ikke Alleneste at vilde Regiere  
 »fremdeles som en Christelig arve Konge og naadig  
 »Herre, men end ogsaa at ville lade med det Aller-  
 »første oprette og forfærdige saadan en Regierings Form  
 »og Maade, at Alle Hs Kongl Mts arve Undersatter i  
 »disse Kongeriger, skulde hos Hs K. Mts Arvinger og

---

(a) Efter Cancellær Christen Thomassen Schesteds Død, som skeede 1667 var endnu ingen til dette Embede beskikket.

»Efterkommere have en Christelig og mild Regiering  
 »at for vente, og derpaa fuldkommelige være forsik-  
 »rede. Og da nu denne Forandring som af samtlige  
 »Stænderne er gjort og Sluttet udkræver en nye Eed,  
 »saa kiender Hs K. Mt. sine Stænder samtligen qvit  
 »og frie for den forrige aflagde Eed, og bliver alle og  
 »enhver med Kongelig naade vel Bevaagen.«

Efter at Talen var sluttet, blev Eeden som be-  
 melte Rigs Raad Peter Reetz for enhver Session op-  
 læste først Aflagt af Rigets Hofmester, som for sin  
 Svagheds Skyld blev siddende paa sin Stoel, siden Af  
 Rigets Raad samtligen, dernest af Adelen, Geistligheden  
 Professores og Borgernes Deputerede og endeligen af  
 Bønder Folket allesammen paa Knæ og i adskillige  
 Sessioner, saa mange som paa en gang kunde sidde  
 paa den for Tronen der til lavede og med rødt Klæde  
 overtrukne Skammel, Eeden som blev gjort havde denne  
 Form:

»Allernaadigste Konge og Herre. Ieg N N: lover  
 »og tilsiger Eders Kongelige Majestet som min Aller-  
 »naadigste arve Konge og Herre, saavel som og Eders  
 »Kongelige Majestets Huus, at ville være Huld og troe,  
 »Eders K. Mts. og det Kongelige Huuses gavn og beste  
 »at søge og forfremme, Skade og nachdeel af yderste  
 »Formue at Afvende, og Eders K. Mt. troeligen at  
 »tiene, som det en ærlig Adelsmand og arve Undersaat  
 »egner og bør, saa sandt hielpe mig Gud og Hans Hel-  
 »lige Evangelium.«

Saaledes svore Rigets Raad og Adelen Eeden. For  
 de andre Stænder var den af selv samme ord og Mee-  
 »ning undtagen at de Geistlige sagde: »som det en ærlig  
 »Geistlig Mand og Arve Undersaat vel egner og bør«  
 og Borgerstanden: »som det ærlige Dannemænd og Arve  
 »Undersaat vel egner og Anstaaer

Efter at Alle og enhver sin Eed med oprakte  
 Fingre havde aflagt, blev det Allernaadigst Tilladt at  
 kysse begge deres Majestæters Hænder, hvilket med

den Allerstørste og underdanigste ærbødighed af enhver i sær skeede, hvorefter de for Prindser og de andre Kongelige Børn gjorde hver en dyb Reverentz.

Adelen bleve oppe paa Theatro, men de Andre Stænder ginge need igien hver paa sit Stæd.

Amager Bønderne kom og til at giøre Eeden, men af dennem fik allene een Lov at give Kongen og Dronningen Haand. Siden gik Rigets Raad Peter Reetz need til Kiøbenhavns Borgerskab som stode under Gevehr, og toeg et Compagnie efter det Andet i Eed.

Som nu Hyldings Acten imellem Kl. 3 og 4 til Kongens og det Kongelige Arve Huses Allerhøieste Fornøielse var fuldført, og enhver Stand af sine Anførere tilsagt at Leedsage Hs Mt tilbage til Slottet, og der til Maaltid forblive, gik Kongen og Dronningen, Prindser og Prindsesserne med den gandske Forsamling i samme orden og Procession som forhen til Slottet igien. Disimellem blev alt det grove Skiot paa Voldene og Flaaden 3 Gange løsnet, hvor efter først Borgerskabet siden Rytteriet og Fod folket gav en tredobbelt Fryde Salve. Det røde Klæde saa velsom Theatrum blev givet til Priis, og i en Hast af den gemene Mand skaaret, reevet og Hugget i tusinde Stykker og borttaget. Unseet der var et overmaade stort Tilløb og Trænge af Folk skeede dog ingen Ulykke eller betydelig Skade, uden hvad lidet nogen fik som var for gierrig efter Klædet. Veiret var ellers i disse Dage smukt, og efter Aarets Tiid særdeles angenemt.

Stænderne forbleve i det forordnede Gemak paa Slottet, indtil Taffelet skulde angaac. Da Klokken var 6 blæsedes 3 gange til Taffels. Imod Klokken 7. bleve Rigets Raad, Ridderskabet og alle de andre i deres orden, hver Stand af sine Leedsagere overførde paa den store Danse Sahl, hvor Hans K. Mt. havde for dennem alle ved 300 Personer ladet Anrette et Kosteligt Banqvæt. Kongen Dronningen, og de Kongelige Børn komme ind af en Anden Dør og Gik strax til

Tafels Hvor efter Alle Stænderne sadte sig ved de for dennem anrettede Tafler og bleve paa det prægtigste tracterede.

Hvergang Skaaler bleve drukne, Saluteredes af tvende Stykker, som dertil bag Slottet vare Plantede. Overst i Sahlen havde Kongen Dronningen og det Kongelige Huus sit Tafel og vare saa naadige ei allene at Drikke paa enhver Stands Velgaaende men end og at lade Deres egne Forgyldte Pocaler undertiiden bringe til en og Anden at ud drikke som de i sær havde naade for. Tafelet varede i største Fryd og Fornøielse til imod Midnat, da de samtlige i all Kirlighed og med glade Hierter over Dagens lyksalige Forretning toege Afskeed fra hverandre og forføiede sig hver Hiem til sit.

Fredagen den 19de October om Morgenen Klokken 8 bleve alle Stadens Porte og Bomme igien Aabnede efter at de i 8te Dage for Alle udfarende havde været tilsluttede.

Eftersom ved store Solenniteter pleier at løslades Fanger, saa bleve og i Dag formedelst vice Admiralen paa Holmen Iørgen Biornsens Intercession en Hob Fanger af Slaveriet løsgivne.

Om Eftermiddagen var Borgerstanden forsamlet paa Brygger lagshuuset for at conferere om et og Andet Men intet blev udrettet.

De trende nestfølgende Dage toege Kongen Dronningen og det ganske Kongelige Huus imod offentlige Gratulationer af Raadet, Adelen og alle tilstæde værende fornemme Folk, saavel som af de fremmede Ministris.

Imidlertid om Løverdagen den 20de October gik de Andre Stænders Deputerede i Beraad om Deres Postulata at indgive. Samme Dag Suplicerede Borgerstandens Fuldmægtige underdanigst om befrielse fra den store Inqvartering hvormed Kiøbstæderne vare betyngede, og det i anledning af adskillige klagelige Skrivelser hvormed en hver fra sit Hiem besøgtes, begie-

rende derhos, at, om den bevilgede Consumptions Mid-  
del imod Inqvarteringens og andre Byrders lettelse  
skulle have Fremgang det da strax maatte stilles i  
værk, og endelig at Hs Mt. af Kongelig Gunst og  
Naade de Andre Kiøbstædernes giorte underdanigste  
Ansøgninger med forderligste vilde til Ende befordre.

Hs Mt. lod ogsaa under samme Dags dato udgaae  
Aabne Breve til alle Riddermænds Mænd eller Adelen  
over det gandske Rige, lydende at eftersom Rigets  
Stænders herværende Deputerede, havde erklæret og  
Hyldet Hs Mt. for Arve Konge, da havde Hs Mt. for  
got Anseet af Alle Andre, som nu ei tilstæde været  
haver, sig ogsaa at lade hylde i Kiøbenhavn nestkom-  
mende 14 Novembr. Thi befaler Hs Mt. sine kiære  
og troc Undersaatte Ridderskabet, saa mange som Hs  
Mt. ei Allerede Hyldet have, at ville i egen Person  
møde til fornævnte Tid og Stæd for at aflegge deres  
Hyldings Eed.

Til Bønder og Meenige Almue over ald Riget ginge  
ligelydende Aabne Breve (a) som befalde dem at de  
til fornævnte Tid og Stæd skulde fremsænde af hver  
Herred deres Herrets foged og to Andre lougfaste Danne-  
mænd, hvilke af Meenige Herreds Mænd til Tinge  
skulde være fuldmægtig giorte og derpaa af dennem  
tages et Instrument og Tings-Vidne, hvilket de som en  
Fuldmagt skulde med sig have. Bønderne i Iylland  
Fyhn og Langeland skulde sende en Herreds Foged af  
hvert Herred med en Sendemand og tre Andre loug-  
faste Mænd. Disse aabnebreve saavel til Adelen som  
til Bønderne, bleve sendte til Stifts lænsmanden, med  
skriftlig Befaling at de hver i sit læn ikke allene den-  
nem som Bønderne Vedkom paa Alle Herreds Tinge  
skulde lade læse og forkynde, men endog tilstille en-  
hver Adelsmand i Stiftet, som ikke paa Herredagen

---

(a. De Breve til Bønderne give at forstaae at ingen Bønder havde  
tilforn været tilstæde paa Herredagen og ved Hyldingene.

havde Været tilstæde ei heller arve Hyldingen bivaanet, en Copie deraf, under deres egen Haand, paa det de sig ikke med uvidenhed skulle have at undskylde.

Veed den første Hylding havde alle Stifts læns-mændene været nærværende uden Henrich Tot af Aarhus som derfor befalede nu selv at møde, blev han-nem ogsaa tilskikket een Fortegnelse paa dennem af Adelen, som Hs Mt. den 18 October havde Hyldet at Han sig der efter kunde vide at rette.

De Andre Læns mænd 42 i Tallet bleve og tilsendte de Breve til Bønderne at enhver dennem til Herrets Tingene i sit læn skulde lade forkynde. Men saa mange af læns mændene, som ved første Hylding ikke havde været tilstæde, hvilke vare Ste i Tallet, bleve befalede i egen Person at møde og Aflegge til Hs K. Mt. deres Arve Hyldings Eed.

Ligeledes gik Befaling til de forrige gang fra værende Biskopper at møde i egen Persohn til bemelte Tid, Stæd og Forretning, hvorhos fulgte Aabne Breve til Meenige Præsteskab som Biskopperne skulde lade forkynde, og hver Herrets Provst en underskreven Copie tilsænde lydende at alle og enhver af Provster og Præster som Hs Mt. ikke som arve Konge hyldet Havde Skulde til den 14 November lade møde af hvert Herred Provsten og to Præster med Fuldmagt af Alle de Andre.

Decanus og Professores paa det Ridderlige Academic i Sorø fik og ordre enten selv at møde eller at indsende nogle af deres Middel med Fuldmagt under Academiets Segl; ligesom og Alle de Kiøbstæder, som nu ei havde haft deres Fuldmægtige i Kiøbenhavn bleve beordrede at affærdige en Borgemester, en Raadmand og en Anden Borger med deres Stads Segl, og forsynede med Fuldmagt af alle de Andre. Af saadanne Stæder vare 20 Stykker, som hidindtil ei havde haft nogen af deres Byer til Herredagen.

Siden Rigets Raads Collegium ved denne Regie-

ringens Forandring var ophævet og intet videre for demnem i den Character paa Raadstuen at forrette før end Hs K. Mt. sit nye Raad og Ministerium fik indrettet, saa fandt Hs Mt. for got denne Dag mod Aften at gaae over i Raadstuen for Slottet havende i Følge med sig Hr Hanibal Sehested, over Secretairen Erich Krag, og Kammerskriveren Christopher Gabel hvor Hs Mt. lod alle Rigets Raads Breve og Documenter udtage af deres Archiv og bære dem med Skabene op paa Slottet.

Søndagen den 21de og

Mandagen den 22de Octobr vedvarede endnu lykønskningerne til Hove, ellers var Alting imellem Stænderne ganske stille.

Tirsdagen den 23de Ostobr om Forniddagen holdte D: Thomas Bartholm in Auditorio Superiori en Panegyrique i det latinske Sprøg hvorudi Han paa det Kongelige Universitets Vegne, allerunderdanigst lykønskede Hs K. Mt og det Kongelige Huus til den demnem overdragne Arve Rettighed.

Kongen var selv i egen høie Persohn, tilligemed begge de Kongelige Prindser nærværende, og behagede Allernaadigst samme Tale at anhøre. Der vare og tilstæde den Keiserlige og den Hollandske extra ordinaire Gesanter, samt de fleeste af Rigets Raad og de Kongelige Ministre, samt mange af Adelen, foruden en talrig Forsamling af alle slags Tilhørere. Auditorium var draget med Damask og Flamsk, og blev da opført en Angenem Music baade før og efter Actionen.

Samme Dag underskrev Kongen en Forordning som strax blev trykt, hvor efter Officerer og Gemene af Cavalleriet, Artigleret og Infanteriet udi Freds Tid skulde tracteres, hvilken skulde begynde og angaae fra den 1e Novemb førstkommende.

Onsdagen den 24de Octobr indkom den Borgerlige Stand i en Allerunderdanigst Pro Memoria med nogle nye Forslag som de formeente at være til det alminde-



lige beste, men i sær til Kiøbstædernes og Comerciens opkomst. De havde forhen indgivet adskillige Forslag, som tildeels Allereede, enten vare førte eller skulle føres i Brug, men til deels ikke kunde tiene formedelst den mellemkommende Regieringens Forandring.

Disse som de holdte for bædre at skulle passe sig paa nærværende Tilstand bestode i følgende Puncter

1. At Borgerskabets Fuldmægtige over alt Riget, maatte en gang om Aaret have et Mode hvor de sig kunde raad føre om hvis til Comerciens Forbædring kunde tiene, og de til samme Tid maatte medvære at sette Capitels Kiøb paa Kornet.
2. Om Kiøbstæderne maatte Bevilges at have en Fuldmægtig, hvor det Kongelige Hof er, som maatte have frie Tilgang til Hs Mt og Rigets Raad, deres Anliggende at befordre.
3. At den Borgerlige Stand ved Kiøb eller Pant maatte sig Adeligt Gods tilforhandle og for Eiendom beholde uden aarlig opbydelse.
4. Om Borgerstanden maatte være tilladt, at kiøbe, stalde, foere og Sælge Øxen til hvem de lyster, Kongens Told uforkrænket.
5. Hvis love og Recesser herefter maatte udgaae, at maatte blive Stænderne forelæste førend de trykkes at en hver sin nødtørfthighed kunde give tilkiende.
6. At Kronens, Adelens, Geistlighedens og Kiøbstædernes gods maatte legges i Plogskat at man der efter kunde treffe en lighed, naar Riget nogen hastig Udgift paakom.
7. Om Borgerskabet maatte være frie for ægter og Fordringskab, og ingen tilstædes hos demnem frie Vogne at tage.
8. Borgemester og Raad maatte tillades at Vælge sig til Rettens og Byens Bestillinger, hvem de dygtige og vederheftige eragte.
9. At det maatte forholdes i Siælland, Lolland, Falster og Møen som i Iylland og Fyhn efter Birke

- Retten med Borgernes Gield hos Bonden at indfordre.
10. Eftersom mange Kronens Bønder gaarde i Krigene ere ødelagte, om dennem da som vilde bygge paa Stædet, maatte undes Bygningen frie til at sælge, naar de gaardene qvitterede, hvor ved Kronens Gods snart skulde blive besadt, dog Ager og Eng at fæstes som tilforn.
  11. Om Hs Mt. vilde frigive Vordnede Sønner, i Sieland Lolland, Falster og Møen, at de des høiere kunde glæde sig ved Arve Regieringen og have desbedre lyst at forbædre deres Gaarde, hvilket skulde foraarsage stoer Tilløb fra Schaane, Halland, Holsten og Andre Stæder til at bebygge Kronens øde Gaarder.
  12. At ingen maatte flytte fra Kiøbstæderne, uden tilbørlig Afskeed fra Magistraten, og hvilke som i Krigens Tiid ere bort flyttede for at undslaae sig for Tyngen eller paa Anden maade har for brudt imod deres Borgerlige Eed, over dem at tages Dom, og søges Udlæg hos af deres bedste Formue.
  13. Hvis Penge Øvrigheden nødvendig har maattet optage i Krigene at give til Brandskat eller Anden Contribution for at befrie Byen fra fiendtlig Ødcleggelse, at maatte af Borgerskabet betales, og ikke Øvrighedens omhue for de fattige Indvaaneres Beste at komme dennem til Skade.
  14. Hvis Forhindring Fienden haver foraarsaget ved Skifter i Kiøbstæderne, ikke at komme Byens Øvrighed til Skade.
  15. Hvor Formynderne formedelst fiendtlig Gevalt ere komne til agters, at det ikke kommer Øvrigheden til Skade.
  16. At den stoere Told som var sadt paa Hvedes Udførsel i Krigens Tid maatte ophøre, og at den stoere Told paa Salt og Humle maatte settes taalelig.
  17. Dersom nogen Indqvartering paa Landet eller i

- Stæderne nødvendig skulde holdes, at sligt da maatte skee efter Liighed paa Alle Stænder efterdi Militien holdes til Rigets og Meenige Stænders Conservation. Ligesaa at maatte forholdes naar nogen Contribution eller Udskrivning skulde paa bydes.
18. Magistraten at være deres Byes Kirkers Forsvar hvor ikke saa før har været, og at sette Kirke Værger, som for dennem skulle giøre Regnskab. Og ingen Borger at tillades andensteds at boe og Handle end i de Gamle Privilegerede Kiøbstæder, hvor Stads Politie holdes.
  19. Eftersom ved Skifter paa Landet stoer Misbrug er skeed, i det de paa Mange Stæder forvaltes af Herskabers Fuldmægtige som liden Efterretning give for de umyndige, at de derfor maatte forvaltes af Eedsvorne Herreds fogder og Skrivere som en rigtig Skiftebog i hvert Herred kunde have, til forsvarlig Underretning for vedkommende.

Borgerskabets Deputerede af de Kiøbstæder i Provinserne indgave samme Dag til Kongen en Memorial hvorudi de underdanigst begiere at efterdi Soldatesqven meest endnu ligger i Kiøbstæderne, hvorved Ald lasten til de smaae Kiøbstæder henviises, endskiønt de til Alle Stænders Conservation erholdes, Hs K. Mt. da af Naade ville lade det Arme Borgerskab som ellers der over maa totaliter ruineres, ske samme Lighed og Ret som Andre Hs Mts Undersaatter.

Torsdagen den 25de Octobr er intet af Stænderne foretaget, men det er ikke at tvivle paa, at Kongen, og de Hs Mt. havde fortroelighed til, enten af det gamle Raad eller Andre, joe i disse Dage have haft des meere at bestille med det nye Ministerii og de nye Collegiers Indretning. I Henseende til Curralia ved Hoffet, behagede det Hs Mt i Dag ogsaa at giøre nogen Forandring, til hvilken ende der gik en Befaling til Hofmarskalken Iohan Christoph. von Kørbitz lydende: At efterdi Hs Mt. selv for sig Allene vilde beholde det

Gemak paa Slottet, nest ved sit eget sove Kammer, saa at ingen der efter uden Hs Mts egen naadigste Befaling der indkom, da havde Hof Marskalken alle Vedkommende at forstændige, at fremmede Ministre her ved Hoffet, Rigets Raad, Generals Persohner, som dagligen til Hove opkommer, sig her efter opholde i det yderste Forgemak, indtil Kongen der til dennem udkom, Men Adelen, Oberster og Andre af lige Qualiteter udi Ridder Sahlen. Men Tienere og Gemeene haver han inden for udi Borgestuen eller paa Slots pladsen at lade for blive.

Fredagen den 26de Octobr — — —.

---

# Efterretninger

om

**Sorø Akademis Skole og Opdragelsesanstalt**

for

Skoleaaret 1882—83

af

B. H. Blachet.

**U**nder 31. Juli 1882 blev Rektor, Professor, Dr. phil. P. H. Tregder, R. af Dbg. og Dm., entlediget i Naade og med Pension, og under 9. August s. A. blev Udgifveren af disse Efterretninger, hidtilværende Rektor for Roskilde Kathedralskole, P. K. Blichert, R. af Dbg., allernaadigst beskikket til Rektor for Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt. Ved Overtagelsen af min nye Embedsstilling d. 19. August henvendte jeg følgende Ord til Skolens Lærere og Disciple:

Idet jeg i Dag overtager Ledelsen af denne Undervisnings- og Opdragelsesanstalt, føler jeg Trang til, før end vi gaa over til vor daglige Gjerning, at henvende nogle Ord til Skolens Lærere og Disciple, overfor hvilke jeg endnu staar som en fremmed.

Det er tredie Gang, jeg i Løbet af 10 Aar overtager Rektoratet ved en lærd Skole, og jeg udfører dette Hverv i Dag med den samme Forventning om de nye Kolleger og Disciple som de to foregaaende Gange. Jeg gjør dette med saa meget mere Grund, fordi de Mennesker, jeg tidligere traadte i Forhold til, i Reglen ikke skuffede mine Forhaabninger.

Jeg venter da og haaber hos Dem, mine Herrer Medlærere! at finde Kjærlighed til vor Gjerning, til at

undervise og opdrage Ungdommen. Naar denne Følelse er sand, viser den sig ikke i Ord, men i Gjerning; det er derfor denne, jeg udelukkende sætter Pris paa.

For at kunne undervise en lærd Skoles Disciple, maa en Lærer være i Besiddelse af en fyldig Indsigt i sit særlige Fag, og denne Indsigt bør atter støtte sig til et bredt Grundlag af almindelig Dannelse. Denne Fordring til Lærerne finder man nu til Dags næsten altid opfyldt. Men for ikke faa opstaa større Vanskeligheder ved at meddele Kundskaberne til andre, navnlig til Børn, end ved at indsamle dem selv; her kommer det nemlig an paa at kunne gjøre det passende Udvalg af Videnskaben og at lægge det valgte saaledes til rette, at Barnet let tilegner sig det; og dernæst skal den vundne Indsigt befæstes ved passende Gjentagelse. I at løse denne Opgave skal Kjærligheden til at undervise bestaa sin Prøve, og Opgaven kræver paa den ene Side stor Nidkjærhed, paa den anden stor Taalmodighed. Den nidkjære Lærer vil stedse arbejde paa at tilegne sig Herredømmet over sit Fag i videre Omfang i Bevidstheden om, at hans Undervisnings Fattelighed for en væsentlig Del betinges af, at han selv til fulde magter Gjenstanden, og at det kun er muligt at vælge det af Videnskaben, hvormed den opdragende Undervisning har at gjøre, det fundamentale, naar Valget foretages med en Indsigt, der formaar at vurdere det enkeltes Betydning. Han vil dernæst paa den samvittighedsfuldeste Maade benytte den til Undervisningen bestemte Tid og betragte det som sin vigtigste Opgave i denne roligt at føre Barnet ind i det nye og sikre sig den korrekte Opfattelse af Undervisningsstoffet hos alle Disciplene, for at Hjemmearbejdet kan blive let og af den Grund ogsaa kjært for dem. Og naar den nidkjære Lærer tillige er taalmodig, vil han ikke trættes ved atter og atter at vende tilbage til det alt behandlede, dels for at befæste de nye Forestillinger i Erin-

dringen, dels for af dem at danne Rækker, som han slynger fast sammen ved idelig at forbinde dem med hinanden paa nye Maader. Læreren kan være vis paa, at Barnet ikke skal trættes først af dette Arbejde; thi intet glæder Barnet mere under Undervisningen end at mærke, at det efterhaanden kommer til at staa fast paa Omraader, hvor det før idelig snublede.

I Forbindelse med Kjærlighed til at undervise haaber jeg hos mine Medlærere at finde Glæde ved at virke i Opdragelsens Tjeneste. Er det altid en Lærers Pligt at udøve en opdragende Indflydelse paa sine Disciple, saa er det i særlig Forstand hans Pligt her, hvor Akademiet tillige byder et stort Antal af vore Disciple et Hjem. Jeg venter Sympathi, naar jeg udtaler det Princip, at vi bør opdrage vore Disciple til at være i Christo Jesu, til at vandre ikke efter Kjødets, men efter Aandens. I disse Ord af Apostlen Paulus er alt sagt. Lad os da bede om, at der maa gives os Visdom til at lede de unge frem ad denne Vei, og at det maa forundes os at give dem det fornødne Exempel, thi med Hensyn til Opdragelsen virker det Exempel, vi give, mægtigere end de Lærdomme, vi meddele.

Her har jeg i Korthed fremstillet for Dem den Forventning, med hvilken jeg kommer til Dem, Forventningen om at finde Medarbejdere, der ere opfyldte af Kjærlighed til vor Gjerning, en Kjærlighed, der aabenbarer sig i Nidkjærhed og Taalmodighed og søger at danne de unges Charakter til en christelig Charakter. Opfyldes denne min Forventning, saa vil der her udfolde sig en paa Velsignelse for os alle rig Virksomhed: vi ville arbejde hinanden i Haanden, deltagende staa hinanden bi og i fast Forening arbejde frem mod vort ophøjede Maal, at bidrage til at bevare Livets ideale Goder for Menneskeheden.

Ogsaa til Skolens Disciple kommer jeg med en bestemt Forventning, nemlig med Forventningen om, at det overvejende Flertal af Eder bestaar af arbejdsomme



og stræbsomme Disciple. Skulde denne Forventning skuffes, saa vil min Bestræbelse fornemmelig gaa ud paa at skabe Flid baade blandt Eleverne og blandt de skolesøgende Disciple. Jeg bringer Eder herved til at handle overensstemmende med den Grundlov for hele Menneskelivet, der byder, at Mennesket skal arbejde. Det Arbejde, som udføres her, gaar jo ud paa at danne Eder, og spørges der: Hvori bestaar denne Dannelse? saa bliver Svaret: I Evnen til at erkjende det sande, ville det gode og finde Glæde i det skjønne. Til denne Dannelse lede vi Lærere Eder ved vor Undervisning; men her maa I nøje lægge Mærke til, at, hvis Undervisningen skal have dannende Kraft, saa er det ikke nok, at Læreren arbejder, men Disciplen maa arbejde med. Han skal følge Undervisningen med Opmærksomhed, tilegne sig Undervisningsstoffet og aflægge Regnskab for at have tilegnet sig det rigtigt samt øve sig i at anvende det; thi saaledes faa hans aandelige Kræfter den Øvelse, der er ligesaa nødvendig for deres Udvikling, som Øvelse er Betingelsen for hans legemlige Krafts Udvikling. Læreren kan og skal lette ham Arbejdet, men han bør give ham Hjælpen paa en saadan Maade, at han støtter hans Selvvirksomhed. Paa at vække denne og gjøre den behagelig for Barnet retter den erfarne Lærer især sin Virksomhed i den Overbevisning, at han ved den Fremgangsmaade ikke alene giver den grundigste Oplysning, men ogsaa fører Barnet til Sædelighed. Under Selvvirksomheden udfolde sig nemlig de ædleste Spirer, der ere nedlagte hos Barnet, og dette sikres mod de Forførelser, som stedse omgive den, der ikke har Evne og Lyst til at arbejde paa egen Haand.

I ville nu kunne erkjende, af hvilken Grund jeg haaber at finde Arbejdsomhed hos Flertallet af Eder, og jeg beder Eder tillige om at betragte mine Ord som en Formaning til at bevare denne Egenskab og som en Opfordring for de i denne Henseende mindre befæ-

stede til at søge at tilegne sig den. Den er nemlig Betingelsen for, at I kunne naa det Maal, der er sat Eder, og for at jeg kan optræde ligeoverfor Eder paa den Maade, som jeg er mest tilbøjelig til, og som maa være behageligst for Eder. Med Hensyn til Behandlingen af de unge hylder jeg det gamle Ord: Fortiter in re, svaviter in modo, det vil sige: jeg holder urokkelig fast ved det, som jeg anser for at være det rette, men jeg bruger helst milde Midler, og jeg beder Eder indstændig om ikke at gjøre Prøve paa, hvor langt min Mildhed naar, thi jeg tror, at jeg tør give Eder den Forsikring, at jeg ikke er nogen svag Mand.

Gid da Forholdet mellem ældre og yngre ved denne Skole og Opdragelsesanstalt i Fremtiden maa være præget af Mildhed og Godhed, som Tilfældet var i de to Undervisningsanstalter, jeg tidligere har ledet, og gid Lærere og Disciple maa tage fat paa den betydningsfulde Gjerning, som ventes udført af os, med den faste Beslutning at ville udføre den trofast og samvittighedsfuldt efter den Evne, som er givet enhver af os, samt Gud til Ære!

---

## Lærerne. Fag- og Timefordeling.

Om Rektorskiftet er talt i det foregaaende.

Under 21de Maj 1882 blev Overlærer H. Corfixen efter Ansøgning entlediget i Naade og med Pension fra Udgangen af Juli Maaned s. A.

Under 16de Juni 1882 blev Adjunkt M. Rosing allernaadigst beskikket til Overlærer.

Under 30te Juni 1882 bifaldt Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, at kst. Adjunkt Zoffmann fra 1ste Aug. s. A. overtog Tilsynet med Eleverne ved Akademiets Opdragelsesanstalt.

Under 8de Juli 1882 blev Adjunkt Th. Hansen efter Ansøgning entlediget i Naade og med Pension fra Udgangen af Skoleaaret.

Under 18de Juli 1882 konstituerede Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet Cand. mag. J. J. E. Boesen til Lærer ved Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt.

Under 16de Aug. 1882 konstituerede Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet Cand. theol. P. J. J. Petersen til Lærer ved Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt.

Under 18de Januar 1883 blev Overlærer J. H. Bang efter Ansøgning entlediget i Naade og med Pension fra 15de Aug. s. A.

Under 6te Februar 1883 blev Adjunkt C. E. Kiel-lerup allernaadigst beskikket til Overlærer.

Under 5te April 1883 konstituerede Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet Cand. polyt. F. C. Matthiessen til Lærer ved Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt fra 19de Aug. s. A.

Under 10de Maj 1883 bifaldt Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, at Adjunkt Michelsen ansættes som Amanuensis ved Skolens Bibliothek fra 15de Aug. s. A.

I dette Skoleaar have Fagene været fordelte paa følgende Maade mellem Lærerne:

Rektor: Latin i 6te Klasse, Græsk i 5te, Oldtidens Historie i 6te, Læsning af græske Forfattere i Oversættelse med den matematiske Afdl. i 6te og 5te Kl.	15	Timer.
Overlærer Bang: Latin i 5te og 4de Klasse, Græsk i 4de. . . . .	20	—
Overlærer Moth: Fransk i 5te Klasse, Geographi i 1ste og 1ste R., Engelsk i alle Klasser . . . . .	25	—
Overlærer Ibsen: Naturlære i alle Klasser	23	—
Overlærer Rosing: Græsk i 6te Klasse, Historie i 5te, 4de R., 3die, 3die R., 2den A, 2den B og 2den R. . . . .	22	—
Overlærer Kiellerup: Fransk i 4de R., Geographi i 4de, 4de R., 3die R., 2den A, 2den B og 2den R. . . . .	13	—
Adjunkt Hoff: Dansk i 6te Klasse, 5te og 4de R., Latin i 1ste, Græsk i 3die, Skrivning i 4de R. . . . .	23	—
Adjunkt Wørmer: Latin i 3die Klasse, 2den A og 2den B, Fransk i 1ste R. .	26	—
Adjunkt Michelsen: Fransk i 6te Klasse,		

4de, 3die, 3die R., 2den A, 2den B, 2den R. og 1ste, Mathematik i 1ste R.	25	Timer.
Adjunkt Thaarup: Mathematik i 6te Klasse, 5te (den sproglige Afdeling), 4de, 3die R. og 2den A . . . . .	28	—
Adjunkt Lunddahl: Tysk i alle Klasser, Historie i 6te og 4de, Geographi i 3die	22	—
Kst. Adjunkt Lauritzen: Mathematik i 5te Klasse, 4de R., 3die og 1ste . . . . .	26	—
Kst. Adjunkt Zoffmann: Mathematik i 2den B og 2den R., Naturhistorie i alle Klasser	22	—
Kst. Adjunkt Boesen: Dansk i 4de Klasse, 3die, 3die R., 2den A, 2den B, 2den R., 1ste og 1ste R. . . . .	23	—
Kst. Adjunkt Petersen: Religion i alle Klasser, Historie i 1ste og 1ste R. . . . .	22	—
Tegnelærer, Medlem af Kunstakademiet Dals- gaard: Tegning i Realklasserne samt i 2den A, 2den B og 1ste Klasse . . . . .	11	—
Musiklærer, Organist Siboni: Sang og In- strumentalmusik . . . . .	17	—
Gymnastiklærer Christensen: Gymnastik, Dans, Svømning og Skydning med alle Klasser . . . . .	18	—
Timelærer Hansen: Skrivning i alle Klas- ser undtagen i 4de R. . . . .	12	—

Det hvert Fag tildelte Antal Timer sees af efterfølgende Tabel, paa hvilken Bogstaverne F, S og M henholdsvis betegne Fællestimerne og de for den sproglig-



Undervisningen i Instrumentalmusik gives udenfor den egentlige Skoletid. De Disciple, der ikke deltage i Sangundervisningen, sysselsættes i Sangtimerne med Gymnastik og Skrivning.

## Afgangsprøverne i 1882.

### a. Fra de studerende Klasser.

I Slutningen af forrige Skoleaar indstillede 8 Elever og 2 skolesøgende Disciple sig til Afgangsprøven, nemlig:

#### 1. i sproglig-historisk Retning:

Hans Georg Heiberg, Søn af Pastor H. i Vemmelev,  
Elev,

Vilhelm Rasmus Andreas Andersen, Søn af Provst,  
Dr. theol. A. i Ringsted, Elev,

Kristian Wilster, Søn af afd. Akademilæge W. i Sorø,  
skoles. Discipel,

Niels Sørensen, Søn af Væver S. i Ø. Skjerninge i  
Fyn, Elev,

Tyge Josias Allese de Fine Bunkeflod, Søn af Apo-  
theker B. i Stubbekjøbing, Elev,

Valdemar Sophus Ivar Gudme, Søn af Pastor G. i  
Ø. Marie paa Bornholm, Elev, og

Viktor Emanuel Laurits Haagen Müller, Søn af Vik-  
tualiehandler M. i Kjøbenhavn, skoles. Discipel.

#### 2. i matematisk-naturvidenskabelig Retning:

Harald Erik Agnar Rump, Søn af Byfoged og Borg-  
mester R. i Korsør, Elev,

Niels Peter Schierbeck, Søn af afd. Ingeniør S. i  
Kjøbenhavn, Elev, og  
Hans Mathias Nielsen, Søn af Smed N. i Rønne, Elev.

### b. Fra Realklasserne.

Til Afgangsprøven af højere Grad indstillede sig  
6 Elever og 2 skolesøgende Disciple, nemlig:

Albert Frederik Tolderlund, Søn af Kjøbmand T. i  
Præstø, skoles. Discipel,

Jean Peter Petersen, Søn af Jernstøber P. i Sønder-  
borg, Elev,

Peter August Klaus Bang, Søn af Kjøbmand B. i Ring-  
sted, Elev,

Christian Emil Mandrup Poulsen, Søn af Snedker P.  
i Sorø, skoles. Discipel,

Karl Christian Nielsen, Søn af Skibsreder N. i Rud-  
kjøbing, Elev,

Christian Edvard Sylow, Søn af afd. Byfoged S. i  
Korsør, Elev,

Johannes Fabricius Mackeprang, Søn af Forpagter  
M. paa Kiding i Slesvig, Elev, og

Sophus Karl Adolph Thaarup, Søn af afd. Godsfor-  
valter T. paa Broholm i Fyn, Elev.

Til Afgangsprøven af lavere Grad indstillede sig  
3 Elever og 5 skolesøgende Disciple, nemlig:

Christian Georg Sophus Adolph Brun Bojesen, Søn  
af Forpagter B. paa Katstrup, Elev.

Christian Emanuel Emil Flor, Søn af Prokurator F. i  
i Sorø, skoles. Discipel,

Otto Johannes Lavigne, Søn af afd. Kjøbmand L. i  
Sorø, skoles. Discipel,



Otto Christian Haaber Boserup, Søn af Forpagter B.  
paa Jungshoved, skoles. Discipel,

Arnold Draminsky, Søn af Slagter D. i Sorø, skoles.  
Discipel,

Magnus Friederich Philip Struck, Søn af Inspektør S.  
paa Lille Vrøj ved Kalundborg, Elev,

Laurits Gerhard Fasting, Søn af Forpagter F. paa  
Bøgebjerg i Fyn, skoles. Discipel, og

Henrik William Erik Wulff, Søn af Tømmermester  
W. i Kjøbenhavn, Elev.

De enkelte Charakterer ved Afgangsprøverne sees  
af omstaaende Tabeller.

*Charakterer ved Afgangsprøven i sproglig-historisk Retning  
i Aaret 1882.*

	Dansk Stil. I.	Dansk Stil. II.	Old- nordisk.	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Latin, skriftlig.	Latin, mundtlig i det læste.	Latin, mundtlig i det ikke læste.	Græsk.	Naturlære.	Points.	Hoved- charakter.
H. G. Heiberg . . .	ug	ug ÷	ug ÷	mg +	ug	ug ÷	mg +	ug	ug	ug	mg +	108	1. Char. m. U.
V. R. A. Andersen .	ug	ug	ug ÷	ug ÷	ug ÷	mg	mg +	mg +	ug ÷	mg +	mg +	105	1. Char. m. U.
K. Wilster . . . .	mg	mg	mg	mg	mg +	mg +	g +	mg	mg ÷	mg	ug +	98	1. Char.
N. Sørensen . . . .	mg ÷	mg	mg +	mg +	mg +	ug ÷	mg	mg +	ug ÷	ug ÷	ug +	103	1. Char.
T. J. A. de Fine Bunkeflod . . .	g +	mg ÷	mg ÷	mg ÷	mg ÷	mg	g +	g	mg ÷	mg +	ug +	89	1. Char.
V. S. I. Gudme . .	mg ÷	g ÷	mg ÷	g	g +	g ÷	tg	g	g +	g +	mg +	70	2. Char.
V. E. L. H. Müller	tg +	tg	mg ÷	g ÷	g	mg ÷	tg +	mg ÷	mg ÷	g +	mg	68	2. Char.

*Charakterer ved Afgangsprøven i matematisk-naturvidenskabelig Retning  
i Aaret 1882.*

	Dansk Stil. I	Dansk Stil. II.	Oldnordisk.	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Arithmetik, skriftlig.	Arithmetik, mundtlig.	Geometri, skriftlig.	Geometri, mundtlig.	Mechanisk Physik med Optik.	Chemisk Physik med Astronomi og Meteorologi.	Points.	Hoved- charakter.
H. E. A. Rump . .	mg ÷	σ σ	σ +	mg ÷	g +	mg +	ug	ug	ug	mg +	ug ÷	ug σ ÷	97	1. Char.
N. P. Schierbeck .	mg	mg σ ÷	mg ÷	g +	σ	σ σ	σ	σ +	mg	mg σ ÷	mg	ug σ ÷	85	1. Char.
H. M. Nielsen . .	g +	σ	mg +	mg	mg	tg +	mg	mg σ ÷	mg	mg σ ÷	σ +	σ σ ÷	81	2. Char.

I Censuren ved Afgangsprøven i begge Retninger deltog foruden Skolens Lærere Docent Dr. Thomsen, Professor Gertz, Adjunkt J. Petersen og Dr. Paludan.

*Charakterer ved Realafgangsproven af højere Grad  
i Aaret 1882.*

	Dansk Stil.	Tysk.	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Geo- graphi.	Arithme- tik.	Geometri	Natur- lære.	Natur- historie.	Points.
A. F. Tolderlund	g+	g÷	g	mg÷	mg÷	mg	mg+	ug÷	ug÷	ug÷	71
J. P. Petersen . .	g	g+	mg÷	mg÷	mdl+	g	mg	mg÷	mg÷	g	56
P. A. K. Bang . .	g	mdl+	tg	g+	mg÷	mg÷	mg+	mg+	mg+	mg+	55
C. E. M. Poulsen	tg	tg+	tg+	g÷	g	g÷	ug÷	ug	mg+	mg+	52
K. C. Nielsen . .	g+	tg+	g	mg÷	mg÷	mg	mg+	mg+	g+	mg÷	66
C. E. Sylow . . .	g	mg÷	mg÷	mg+	tg+	mg	mg	mg+	g+	g+	67
J. F. Mackeprang	g+	g÷	tg	mg÷	mg÷	mg÷	tg+	g	mg	g+	56
S. K. A. Thaarup	g+	tg÷	g+	mg÷	g+	mg	tg	tg÷	tg	g	41

I Censuren deltog foruden Skolens Lærere Docent Dr. Thomsen, Adjunkt J. Petersen og Adjunkt Grønlund.

*Charakterer ved Realafgangsproven af lavere Grad*

i Aaret 1882.

	Dansk, skriftl.	Dansk, mundtl.	Tysk.	Historie.	Geo- graphi.	Natur- historie.	Arithme- tik.	Geometri.	Skrivning og Tegning.	Points.
K. G. S. A. B. Bojesen	g	g	mg	mg	mg	g	mg	g	ug	56
C. E. E. Flor . . . .	mg	mg	g	mg	g	tg	g	mg	mg	51
O. J. Lavigne . . . .	ing	mg	mg	g	g	g	mg	mg	g	55
O. C. H. Boserup . .	g	g	g	tg	g	g	mg	ug	mg	48
A. Draminsky . . . .	g	g	g	mg	g	mg	g	tg	mg	47
M. F. P. Struck . . .	tg	tg	mg	g	mg	g	g	mg	ug	46
L. G. Fasting . . . .	g	g	g	tg	g	tg	tg	mg	g	35
H. W. E. Wulft . . .	g	tg	tg	g	mg	g	tg	mg	g	37

60

I Censuren deltog foruden Skolens Lærere Akademilæge Gjellerup, Apotheker Glahn, Kapellan Glahn og Kordegn Kaysen.

Aansprøven i 4de stunder. Klasse, der giver samme Retligheder som Afgangsprøven af højere Grad for Realdisciplin, naar den bestaaes med mindst 33 Points, bestode i Aaret 1882 10 Elever og 4 skolesøgende Disciple med følgende Udfald:

	Dansk Stil.	Tysk.	Fransk.	Latin.	Historie.	Geographi.	Naturhistorie.	Arithmetik.	Geometri.	Græsk.	Naturlære.	Points.
O. L. A. Larsen . . .	ug +	sg +	ug +	mg +	ug +	ug +	mg +	ug +	ug	ug		81
P. V. Heise . . . . .	mg	mg +	mg +	mg	tg +	mg +	mg +	mg +	ug +	mg +		74
R. Oppermann . . . .	sg	ug +	ug +	sg +	ug +	ug +	ug +	ug +	ug	mg +		72
A. Jensen . . . . .	mg	mg +	mg +	mg	ug +	mg +	ug +	sg	ug +	mg		74
N. R. Muus . . . . .	mg +	mg +	mg +	sg +	ug	mg +	mg +	ug +	ug +	mg	mg +	73
E. T. J. Müller . . . .	sg +	sg	sg +	sg +	mg	mg	mg +	mg	ug +	mg		69
J. C. Zinn . . . . .	sg +	mg +	mg	sg +	tg +	mg	mg	sg +	ug +	mg +		69
P. G. Harboe . . . . .	sg +	sg +	sg +	sg	tg +	mg	mg	sg +	sg +	mg +		67
A. F. M. Nielsen . . . .	sg +	sg +	mg +	sg	sg	sg	tg +	tg	sg	mg +		39
J. C. G. Riedel . . . .	sg +	sg +	sg +	sg	sg +	sg +	sg +	mg	ug +	tg +		50
S. S. Wellendorf . . . .	sg +	sg +	sg +	sg	tg +	mg +	mg +	mg	mg +		mg +	56
C. Hattensen . . . . .	mg +	sg +	mg +	sg +	sg	mg +	mg +	sg +	sg	sg		55
F. Knudsen . . . . .	mg	sg +	sg +	sg +	ug +	mg +	mg	tg +	ug +	sg		60
A. H. Rottbøll . . . .	mg +	mg +	mg +	tg +	mg	mg	ug +	mdl +	tg +	sg		33

I Censuren deltog foruden Skolens Lærere Professor Gertz, Adjunkt Grønlund, Kammerherre Vedel, Pastor Smidt og Apotheker Glahn.

## Disciplene.

Ved Udgivelsen af Indbydelsesskriftet for forrige Aar var Disciplenes Antal 161, nemlig 88 Elever og 73 skolesøgende Disciple. Af disse dimitteredes 10 studerende Disciple og 15 Realdisciple. Efter Aarsprøvens Afslutning opflyttedes af 5te Klasses 17 Disciple 15 i 6te Kl., af 4de Klasses 15 Disciple opflyttedes 13 i 5te Kl., af 3die Klasses 24 Disciple opflyttedes 21 i 4de Kl., 3die Realklasses 5 Disciple opflyttedes alle i 4de Realklasse, af 2den Klasses 26 Disciple opflyttedes 19 i 3die Kl., og 1 gik over i 3die Realklasse, af 2den Realklasses 8 Disciple opflyttedes 6 i 3die Realklasse, af 1ste Klasses 27 Disciple opflyttedes 24 i 2den Kl. og 1 i 2den Realklasse, af 1ste Realklasses 12 Disciple opflyttedes 8 i 2den Realklasse. Før og efter Aarsprøven udmeldtes 5 Disciple, nemlig A. H. Rottbøll, C. A. R. Hanson, E. F. Lavigne, T. Trautner og F. O. Hinné, hvorimod der optoges 47 nye Disciple. I Løbet af dette Skoleaar ere følgende 4 Disciple udtraadte: S. S. Wellendorf, C. C. V. Reichtvig, W. R. J. Petersen og H. J. Wørmer, derimod er 1 ny optaget. En Discipel har Skolen haft den Sorg at miste ved Dødsfald i dette Skoleaar, nemlig Elev C. B. Larsen af 4de Klasse. Disciplenes Antal er saaledes nu 174; disse ere paa nedenstaaende Fortegnelse ordnede i Klasserne efter Gjennemsnittet af de Pladser, som de have haft i de forløbne Maaneder af Skoleaaret, Disciplene af den mathematisk-naturvidenskabelige Retning ere betegnede ved en Stjerne.

## 6te Klasse.

1. Hans Frederik Zachariassen, f.  $^{26/3}$  65. (Gartner Z. i Fjelsted i Fyn.)
2. Hans Peter Jansen Elmquist, f.  $^{9/2}$  65. (Postdampskibsfører E. i Korsør.)
3. Søren Ludvig Christian Nørtoft, f.  $^{15/5}$  65. (Skolelærer N. i Jørsby paa Mors.)
4. Jørgen August Peter Pihl, f.  $^{27/8}$  65. (Vognmand P. i Rønne.)
5. Axel Hilarius Kalko, f.  $^{30/6}$  65. (Overretsprokurator K. i Kbhvn.)
- \*6. Carl Frederik Rosenberg, f.  $^{1/8}$  66. (Dr. phil. R. i Lyngby.)
7. Holger Prip, f.  $^{21/9}$  65. (Pastor P. i Svendborg.)
- \*8. Christian Henrik Friis Hattensen, f.  $^{19/8}$  63. (Guvernementssekretær, Justitsraad H. paa St. Thomas.)
9. Julius Gustav Georg Christian Frederik Knuth, f.  $^{17/9}$  65. (Afd. Greve Knuth, Forpagter af Jomfruens Egede.)
10. Holger Lund, f.  $^{16/2}$  64. (Pastor L. i Arninge paa Lolland.)
11. Emil Friis Buchwald, f.  $^{19/8}$  64. (Proprietær B. til Estruplund i Jylland.)
12. Visti Johannes Østergaard, f.  $^{27/2}$  63. (Skolelærer Ø. i Søndersted.)
- \*13. Carl Christian Riis, f.  $^{10/3}$  65. (Kjøbmand R. i Rønne.)
14. Oscar Hilarius Kalko, f.  $^{4/10}$  66. (Broder til Nr. 5.)
15. Jakob Christensen, f.  $^{20/4}$  63. (Gaardejer C. i Nidløse.)



16. Flemming Christian Hansen, f.  $^{20}/_6$  63. (Møller H. i Gjørlev.)  
Nr. 9 er skolesøgende Discipel, de øvrige Elever.

## 5te Klasse.

1. Otto Laurits Angul Larsen, f.  $^6/_9$  66. (Kjøbmand L. i Middelfart.)
- \*2. Aage Kjellerup Arendrup, f.  $^{16}/_6$  65. (Guvernør, Oberst A. paa St. Thomas.)
3. Georg Christian Johannes Branner, f.  $^{24}/_6$  66. (Pastor B. i Slagelse.)
4. Anders Jensen, f.  $^{18}/_4$  64. (Afd. Gaardejer Andersen i Ramme i Jylland.)
5. Rudolph Oppermann, f.  $^{29}/_6$  65. (Skovrider O. i Nyrup.)
6. Peter Vilhelm Heise, f.  $^{24}/_3$  66. (Afd. Pastor Dr. phil. H. i Slaglille.)
7. Marius Lauritzen, f.  $^{11}/_4$  64. (Kjøbmand L. i Slagelse.)
- \*8. Niels Rothenborg Muus, f.  $^{23}/_5$  66. (Afd. Oberst M. i Ringsted.)
9. Axel Julius Jørgen Olufsen, f.  $^7/_5$  65. (Hotelvært O. i Slagelse.)
10. Christian Hattensen, f.  $^{29}/_{10}$  64. (Planter og Overvejsinspektør H. paa St. Croix.)
11. Edvard Thomas Jeremias Müller, f.  $^{15}/_3$  66. (Viktualiehandler M. i Kbhvn.)
12. Adolph Frederik Marius Nielsen, f.  $^3/_5$  63. (Skolelærer N. i Bavelse.)
13. Waldemar Julius Bülow, f.  $^{11}/_{12}$  64. (Ritmester B., Postmester i Hjørring.)

14. Poul Gunnensen Harboe, f.  $1/11$  65. (Kjøbmand og Dampmøller H. i Skjelskør.)
15. Jakob Christian Zinn, f.  $3/3$  65. (Afd. Skolelærer Z. i Flinterup.)
- \*16. Johan Carl Georg Riedel, f.  $20/9$  65. (Fabrikant R. i Kbhvn.)
17. Frederik Knudsen, f.  $19/10$  64. (Gaardejer K. i Krøjerup.)
- \*18. Peter August Claus Bang, f.  $31/12$  64. (Kjøbmand B. i Ringsted.)

Nr. 7, 9, 12, 15 og 16 ere skolesøgende Disciple, de øvrige Elever.

#### 4de Klasse.

1. Christian Palm Winther, f.  $14/4$  65. (Skolelærer W. i Snøde paa Langeland.)
2. John Edvard Lemmich Knox, f.  $9/9$  67. (By-skriver K. i Svendborg.)
3. Bertel Clemens Christian Fuglsang, f.  $7/10$  68. (Fiskeriforpagter og Sadelmager F. ved Sorø.)
4. Einar Prip, f.  $5/2$  68. (Broder til Nr. 7 i 6te Kl.)
5. August Jens Jørgensen, f.  $31/8$  67. (Tømmermester, Løjtn. J. i Kbhvn.)
6. Immanuel Holten, f.  $6/12$  66. (Afd. Pastor H. i Thorning i Jylland.)
7. Conrad Mathias Valdemar Kamman, f.  $25/6$  67. (Boghandler K. i Slagelse.)
8. Christian Henrik Volquartz Bølling, f.  $7/1$  67. (Læge B. i Ringsted.)
9. Julius Alfred Aaris, f.  $20/8$  67. (Kjøbmand A. i Sorø.)
10. Johannes Motzfeldt, f.  $19/6$  66. (Proprietær M. til Søgaard.)

11. Johannes Hansen, f.  $^{12}/_8$  66. (Pastor H. i Egitslevmagle.)
- \*12. Einar Gunnensen Harboe, f.  $^{13}/_{10}$  67. (Afd. Dampmøller, Cand. juris H. i Skjelskør.)
13. Axel Frederik Carl Mathias Moth, f.  $^{19}/_2$  67. (Overlærer M. i Sorø.)
14. Søren Christian Evensen, f.  $^4/_7$  66. (Kjøbmand E. i Thorshavn.)
- \*15. Ludvig Christian Østergaard, f.  $^{17}/_3$  65. (Inspektør Ø. paa Sorø Amts Sygehus.)
16. Rud Emil Bayer, f.  $^{24}/_{10}$  66. (Kollektør B. i Rudkjøbing.)
17. Iver Krabbe, f.  $^{29}/_3$  68. (Byfoged og Borgmester K. i Grenaa.)
- \*18. Christian Voigt, f.  $^{25}/_5$  66. (Pastor V. i Rørby.)
19. Birger Julius Christian Bang, f.  $^{17}/_3$  67. (Broder til Nr. 18 i 5te Kl.)
20. Axel Albrecht Borges, f.  $^{24}/_7$  66. (Amtsfuldægtig B. i Sorø.)
21. Laurits Nikolai Vilhelm Tolderlund Hansen, f.  $^8/_7$  68. (Lærer H. i Sorø.)
22. Harald Valdemar Fiedler, f.  $^6/_6$  67. (Birkedommer F. i Sterrede.)

Nr. 6, 9, 11, 12, 13, 15, 20 og 21 ere skolesøgende Disciple, de øvrige Elever.

#### 4de Realklasse.

1. David Achille Petit, f.  $^{25}/_{12}$  65. (Afd. Kjøbmand P. paa St. Thomas.)
2. Julius Hviid, f.  $^{20}/_{11}$  68. (Kjøbmand H. i Sorø.)
3. Lauritz Johannes Winchell Bøttern, f.  $^{27}/_6$  67. (Konsul B. i Nakskov.)

4. Sophus Alfred Raahauge, f.  $6/7$  66. (Kjøbmand R. i Hull.)
5. Harald Kiellerup, f.  $22/12$  66. (Overlærer K. i Sorø.)
6. Theodor Hugo Schmedes, f.  $12/7$  66. (Forpagter S. paa Henriettelund.)

Nr. 1, 4 og 6 ere Elever, de øvrige skolesøgende Disciple.

### 3die Klasse.

1. Hans Christian Gabrielsen, f.  $2/12$  66. (Smed G. i Stenstrup.)
2. Poul Heiberg, f.  $27/7$  68. (Pastor H. i Vemmelev.)
3. Søren Winkel Nyholm, f.  $20/9$  66. (Pastor N. i Frørup paa Fyn.)
4. Søren Peter Lauritz Sørensen, f.  $2/1$  68. (Gaardejer S. i Havrebjerg.)
5. Hans Peter Olsen, f.  $17/9$  68. (Gaardejer O. i Pedersborg.)
6. Johannes Guldbrand Tornøe Erlandsen, f.  $28/10$  67. (Pastor E. i Lyngaa i Jylland.)
7. Holger Petersen Trautner, f.  $4/7$  68. (Kjøbmand T. i Sorø.)
8. Hans Martin Theodor Petersen, f.  $23/6$  68. (Lokomotivfører P. i Svendborg.)
9. Niels Haslund, f.  $3/7$  69. (Afd. Proprietær H. til Aggershvide.)
10. Aage Rudolph Linde, f.  $17/6$  66. (Kjøbmand L. i Faxe.)
11. Christian Frederik August Ishøy, f.  $17/4$  68. (Kordegner I. i Ringsted.)
12. Carl Mathias Appeldorn, f.  $10/4$  69. (Godsejer A. til Løvegaard m. m.)

13. Steingrim Finsen, f.  $7/2$  68. (Amtmand F. paa Færøerne.)
  14. Johannes Peter Rasmussen, f.  $3/6$  67. (Gartner R. i Sorø.)
  15. Johan Herman Krause, f.  $17/6$  67. (Dyrlæge K. i Tersløse.)
  16. Carl Johannes Ottesen, f.  $2/5$  68. (Materialforvalter O. i Tranekjær.)
  17. Aage Stapf Ibsen, f.  $22/6$  66. (Postmester I. i Faaborg.)
  18. Sven Lange, f.  $22/6$  68. (Lektor L. i Kbhvn.)
  - \*19. Frederik Viktor Carl Havemann, f.  $2/6$  69. (Kjøbmand H. i Rudkjøbing.)
  20. Gilbert Hattensen, f.  $18/11$  67. (Broder til Nr. 10 i 5te Kl.)
  21. Niels Tycho Emil Arevad Jacobsen, f.  $25/7$  68. (Afd. Pastor J. i Højslev i Jylland.)
  22. Gustav Adolph Arendrup, f.  $7/7$  69. (Broder til Nr. 2 i 5te Kl.)
  23. Nicolai Bernhard Matthiessen, f.  $4/10$  67. (Kjøbmand M. i Amerika.)
  - \*24. Eigil Valdemar Knuth, f.  $5/12$  66. (Postmester, Greve K. i Sorø.)
  25. Carl Georg Flemming Lerche, f.  $26/4$  67. (Greve L. til Birkendegaard.)
- Nr. 2, 5, 7, 11, 12, 14, 18, 24 og 25 ere skole-søgende Disciple, de øvrige Elever.

### 3die Realklasse.

1. Frits Christian Jensenius, f.  $13/9$  67. (Godsforvalter J. paa Rygaard.)

2. Viktor Christian Berg, f.  $17/6$  66. (Postexpeditør B. i Skjelskør.)
  3. Valdemar Rye Lassen, f.  $15/12$  66. (Afd. Løjtnant og Mægler L. i Kbhvn.)
  4. Carl Vilhelm Hattensen, f.  $26/11$  66. (Broder til Nr. 8 i 6te Kl.)
  5. Jørgen Mandrup Poulsen Wiggers, f.  $16/6$  69. (Afd. Kjøbmand W. i Pedersborg.)
  6. Axel Vilhelm Petersen, f.  $8/3$  68. (Afd. Jernstøber P. i Sønderborg.)
  7. Sven Stapf Ibsen, f.  $22/6$  66. (Broder til Nr. 17 i 3die Kl.)
- Nr. 5 er skolesøgende Discipel, de øvrige Elever.

#### 2den Klasse A.

1. Peder Pedersen, f.  $13/11$  67. (Gaardejer P. i Rude-Eskildstrup.)
2. Marcus Andreas Smidt, f.  $25/4$  70. (Pastor S. i Tystrup.)
3. Filip Beck, f.  $29/3$  68. (Pastor B. i Ørslev.)
4. Poul Gunnensen Rasmussen, f.  $16/3$  69. (Vicekonsul R. i Korsør.)
5. Ove Danneskjold Samsøe, f.  $22/12$  67. (Hofjægermester, Greve D. S. til Christiansholm.)
6. Hans Carl Martin Colberg, f.  $13/11$  69. (Partikulier C. i Kbhvn.)
7. Viggo Rützou, f.  $26/11$  68. (Grosserer R. i Kbhvn.)
8. Holger Halling Aagaard Ibsen, f.  $20/3$  69. (Overlærer I. i Sorø.)
9. Carl Emanuel Aagaard, f.  $7/2$  69. (Landskabsmaler A. i Kbhvn.)
10. Peter Kromann, f.  $8/5$  67. (Kjøbmand K. i Marstal.)

11. Albert Oskar Nielsen, f.  $^{14}/_6$  69. (Gaardejer N. i Arninge paa Lolland.)
12. Knud Bille Ludvig Alfred Sophus Brockenhuus-Schack, f.  $^{10}/_{12}$  69. (Kammerherre, Stamhusbesidder, Greve B-S. til Giesegaard.)
13. Christian Lundh, f.  $^{20}/_2$  70. (Apotheker L. i Korsør.)
14. Axel Edvard Hansen, f.  $^{11}/_3$  68. (Proprietær H. til Taagerudsgaard paa Lolland.)
15. Ole Kosmus Emil Beck, f.  $^{15}/_2$  68. (Proprietær B. til Juliedal.)
16. Peter Vilhelm Bøttern, f.  $^{27}/_9$  69. (Broder til Nr. 3 i 4de R.)
17. Mads Stephan Andreas Madsen, f.  $^{26}/_1$  69. (Forpagter M. paa Rønningesøgaard i Fyn.)
18. Hans Peter Peitersen, f.  $^{19}/_9$  67. (Gaardejer Madsen i Ringsbjerg.)
19. Jørgen Hellemann Olsen, f.  $^{18}/_{12}$  69. (Forpagter O. paa Aagaard.)

Nr. 1, 2, 3, 9, 13, 14, 15, 16 og 17 ere Elever, de øvrige skolesøgende Disciple.

#### 2den Klasse B.

1. Henrik Christian Lund, f.  $^{15}/_8$  69. (Broder til Nr. 10 i 6te Kl.)
2. Jørgen Nikolai Sommer, f.  $^{18}/_6$  68. (Lærer, Cand. phil. S. i Varde.)
3. Carl Mourits Clod Mackeprang, f.  $^{28}/_{12}$  69. (Forpagter M. paa Kiding i Slesvig.)
4. Thorkel Luplau Møller, f.  $^{28}/_7$  68. (Afd. Adjunkt M. i Sorø.)
5. Carl Frederik Rieffesthal Henrichsen, f.  $^{28}/_{12}$  69. (Afd. Skolelærer H. i Tryggelev paa Lolland.)

6. Georg Gustav Ulrich, f.  $^{15}/_{10}$  68. (Forpagter U. paa Kjærup.)
7. Gustav Gunnar Georg Grüner, f.  $^{13}/_8$  68. (Kammerherre og Hofjægermester G. til Ravnstrup og Kjærup m. m.)
8. Harald Oppermann, f.  $^5/_{11}$  68. (Broder til Nr. 5 i 5te Kl.)
9. Jon Finsen, f.  $^{15}/_4$  68. (Afd. Godsforvalter F. i Sorø.)
10. Christian Rudolph Kjær, f.  $^{13}/_2$  69. (Proprietær K. til Østerskovgaard paa Lolland.)
11. Peter Thorkil Thorkilsen, f.  $^{19}/_3$  70. (Proprietær T. til Krebshuset.)
12. Holger Allese de Fine Bunkeflod, f.  $^9/_{12}$  69. (Apotheker B. i Stubbekjøbing.)
13. Viggo Herman Rosted Hanson, f.  $^{22}/_{10}$  68. (Skovrider H. ved Sorø.)
14. Andreas Peter Bang, f.  $^{27}/_{12}$  70. (Brændevinsbrænder B. i Sorø.)

Nr. 7, 9, 10, 11, 13 og 14 ere skolesøgende Disciple, de øvrige Elever.

#### 2den Realklasse.

1. Johan Ernst Kaiser, f.  $^{13}/_{11}$  67. (Banemester K. ved Sorø.)
2. Joachim Peter Christian Nielsen, f.  $^{29}/_{11}$  67. (Skovrider N. paa Svenstrup.)
3. Oskar Vilhelm Andersen, f.  $^1/_{12}$  70. (Marskandiser A. i Kbhvn.)
4. Frits Philip Carl Allese de Fine Bunkeflod, f.  $^{11}/_{12}$  67. (Broder til Nr. 12 i 2den Kl. B.)
5. Christian Frederik Behrendt, f.  $^{27}/_7$  68. (Gjæstgiver B. i Middelfart.)



6. Jørgen August Mathias Schmidt, f.  $^{29}/_{11}$  67. (Poliassistent S. i Dalby.)
7. Laurits Harald Aage Wiboltt, f.  $^{4}/_{3}$  69. (Kjøbmand W. i Nakskov.)
8. Niels Vilhelm Gade Rosenhoff, f.  $^{4}/_{3}$  68. (Musiklærer R. i Kbhvn.)
9. Jørgen Christoffer Bang, f.  $^{11}/_{11}$  68. (Broder til Nr. 14 i 2den Kl. B.)
10. Viktor Bernhard Olivarius Clausen, f.  $^{5}/_{3}$  69. (Afd. Møller C. i Paarup paa Lolland.)

Nr. 2, 4, 6 og 7 ere Elever, de øvrige skolesøgende Disciple.

#### 1ste Klasse.

1. Jens Peter Egede Larsen, f.  $^{25}/_{3}$  69. (Gardejer L. i Rislev.)
2. Sophus Djurhuus, f.  $^{31}/_{12}$  69. (Kjøbmand D. i Klaksvig paa Færøerne.)
3. Theodor Trautner, f.  $^{30}/_{1}$  70. (Broder til Nr. 7 i 3die Kl.)
4. Marinus Holst, f.  $^{25}/_{6}$  70. (Kantor H. i Vemmetofte.)
5. Gilbert Johan Diderich Hansen, f.  $^{26}/_{8}$  70. (Lods H. i Helsingør.)
6. Hother Adam Tolderlund, f.  $^{5}/_{10}$  70. (Forpagter T. paa Aarup i Slesvig.)
7. Valdemar Pleth, f.  $^{17}/_{11}$  68. (Skolelærer P. i Braade.)
8. Einar Julius Petersen, f.  $^{18}/_{7}$  70. (Godsejer P. til Ødemark.)
9. Peter Christian Christensen, f.  $^{23}/_{10}$  70. (Guldsmed C. i Sorø.)
10. Henrik Maximilian Knuth, f.  $^{9}/_{7}$  70. (Broder til Nr. 24 i 3die Kl.)

11. Oluf Borch, f.  $^{15}/_{10}$  69. (Afd. Pastor B. i Skjørpinge.)
  12. Harald Haslund, f.  $^{10}/_{10}$  70. (Broder til Nr. 9 i 3die Kl.)
  13. Axel Marius Andersen, f.  $^2/_5$  70. (Konsul og Strandingskommissionær A. i Lemvig.)
  14. Peder Marius Pedersen, f.  $^1/_2$  69. (Gaardejer P. i Verup.)
  15. Waldemar Emil Arendrup, f.  $^{23}/_{12}$  70. (Broder til Nr. 2 i 5te Kl. og Nr. 22 i 3die Kl.)
  16. Aage Isebrand Holten, f.  $^{20}/_4$  70. (Broder til Nr. 6 i 4de Kl.)
  17. Hans Nicolai Holten, f.  $^{17}_6$  71. (Broder til Nr. 6 i 4de Kl. og Nr. 16.)
  18. Julius Emil Haack Jensen, f.  $^{22}/_7$  70. (Telegraphist J. i Kbhvn.)
  19. Frederik Christian Appeldorn, f.  $^1/_5$  71. (Broder til Nr. 12 i 3die Kl.)
  20. Halfdan Bjarne Thorsen, f.  $^{14}/_3$  70. (Postmester T. i Korsør.)
  21. Carl August Bang, f.  $^{19}/_6$  71. (Broder til Nr. 18 i 5te Kl. og Nr. 19 i 4de Kl.)
  22. Jørgen Reingaard Christensen, f.  $^{23}/_3$  71. (Konditor C. i Sorø.)
- Nr. 2 og 5 ere Elever, de øvrige skolesøgende Disciple.)

#### 1ste Realklasse.

1. Johan Gottlieb Kaiser, f.  $^5/_12$  69. (Broder til Nr. 1 i 2den Realkl.)
2. Otto Beck, f.  $^0/_6$  66. (Broder til Nr. 3 i 2den Kl. A.)
3. Magnus Bojesen, f.  $^{27}/_3$  71. (Proprietær B. til Knudstrup.)

4. Vilhelm Bernhard Schlüter, f.  $16/3$  69. (Architekt S. i Amerika.)
5. Valdemar Barfod Hansen, f.  $13/9$  68. (Farver H. i Skjelskør.)
6. Vilhelm Johan Asmund Bandtholtz, f.  $24/9$  69. (Afd. Løjtnant, Telegraphist B. paa Frederiksberg.)
7. Rasmus Gunnensen Harboe, f.  $25/10$  68. (Broder til Nr. 14 i 5te Kl.)
8. Andrew Hattensen, f.  $9/10$  69. (Broder til Nr. 10 i 5te Kl. og Nr. 20 i 3die Kl.)
9. Christian Frits Jørgensen, f.  $19/9$  69. (Broder til Nr. 5 i 4de Kl.)
10. August Stühr, f.  $17/11$  68. (Grosserer S. i Kbhvn.)
11. Vilhelm Bagger, f.  $30/7$  69. (Forpagter B. paa Aalstrup paa Lolland.)
12. Viggo Hansen, f.  $16/8$  71. (Kaffehandler H. i Kbhvn.)
13. Julius Peter August Jensen, f.  $21/4$  69. (Broder til Nr. 18 i 1ste Kl.)
14. Georg Martin Møller, f.  $3/9$  69. (Vinhandler M. i Kbhvn.)
15. Carl Frederik Lunge, f.  $2/9$  70. (Jernstøber L. i Sorø.)

Nr. 8 og 9 ere Elever, de øvrige skolesøgende Disciple.

### Beneficier.

Gratistpladserne paa Opdragelsesanstalten tildeles følgende 14 Elever:

S. L. C. Nørtoft, H. F. Zachariassen, H. P. J. Elmquist, C. F. Rosenberg, V. J. Østergaard, F. C. Han-

sen, O. L. A. Larsen, R. Oppermann, P. V. Heise, A. Jensen, N. R. Muus, C. P. Winther, B. C. C. Fuglsang og H. C. Gabrielsen.

Ansøgninger om Gratistpladser maa hvert Aar fornyes. De stiles til Kongen og indsendes til Rektor ved det nye Skoleaars Begyndelse inden den 1ste September.

Det Müllerske Legat (100 Kroner) blev oppebaaret af følgende 17 Elever:

C. F. Rosenberg, H. Prip, H. Lund, C. H. F. Hattensen, R. Oppermann, P. V. Heise, N. R. Muus, E. Prip, H. V. Fiedler, J. G. T. Erlandsen, S. Finsen, A. S. Ibsen, S. S. Ibsen, V. C. Berg, T. L. Møller, H. Oppermann og H. C. Lund.

Ansøgninger om dette Legat, som kun kan tildeles Elever, der ere Sønner af kongelige Embedsmænd, maa hvert Aar fornyes og ledsages af Trangsattest, hvortil et Skema faaes hos Rektor. De stiles til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet og indsendes til Rektor ved det nye Skoleaars Begyndelse inden den 1ste September.

Fritagelse for at erlægge Skolepenge (96 Kr.) blev tilstaaet følgende 10 Elever:

E. T. J. Müller, C. Hattensen, E. Prip, R. E. Bayer, S. C. Evensen, N. Haslund, A. S. Ibsen, T. L. Møller, J. N. Sommer og C. F. R. Henrichsen samt ekstraordinært to Elever fra Rønne Skole J. A. P. Pihl og C. C. Riis samt følgende 10 skolesøgende Disciple:

J. C. Zimm, A. F. M. Nielsen, L. V. N. T. Hansen, A. A. Borges, H. P. Trautner, J. P. Rasmussen, J. M. P. Wiggers, J. Finsen, V. H. R. Hanson og J. E. Kaiser samt ekstraordinært A. F. C. M. Moth, H.

Kiellerup og H. H. A. Ibsen som Sønner af Lærere ved Skolen.

Af det særlige Stipendiefond for Sorø, Frederiksborg og Roskilde lærde Skoler tildeltes S. L. C. Nørtoft højeste Stipendium (100 Kr.), H. F. Zachariassen og F. C. Hansen mellemste Stipendium (70 Kr.) og C. P. Winther, H. C. Gabrielsen og N. Haslund laveste Stipendium (40 Kr.).

Ansøgninger om Fritagelse for at erlægge Skolepenge og om Stipendier maa indsendes til Rektor ved det nye Skoleaars Begyndelse inden den 1ste September og ledsages af en Trangsattest, hvortil et Skema faaes hos Rektor.

Overlærer A. Sibberns Legat blev for 1882 af Lærerkollegiet tildelt studios. theol. A. R. Flagstad.

## Oversigt

over hvad der er læst i Skoleaaret 1882—83.

### Dansk.

1. Realklasse (Boesen). J. Larsens Læsebog II og undertiden andre Læsebøger ere brugte til Oplæsning og Analyse. Vers 1 Gang om Ugen. 1 Skolestil om Ugen. For Klassen er oplæst Vaulundurs Saga, nogle af Blichers Noveller, Stykker af Inge-mann m. m.
1. Klasse (Boesen). Wulffs Læsebog for Mellenkl. samt Pios og Wimmers Læsebog for de lavere Kl. ere brugte til Oplæsning og Analyse. Vers 1 Gang om Ugen. 1 Skolestil om Ugen. For Klassen er

- oplæst Vaulundurs Saga, Ørvarods Saga, Dele af Nordens Guder m. m.
2. Realklasse (Boesen). J. Larsens Læsebog II er brugt til Oplæsning og Analyse. Vers sædvanlig 1 Gang om Ugen. Nordisk Gudelære efter Winkel Horn. 1 Stil om Ugen, afvexlende Skole- og Hjemmestil. Oplæsning af Arbejder af Hauch, Blicher, Chr. Winther, Ploug o. fl.
  2. Klasse A og B (Boesen). Pios og Wimmers Læsebog for Melleml. og undertiden andre Læsebøger ere brugte til Oplæsning og Analyse. Vers et Par Gange om Maaned. 1 Stil om Ugen, afvexlende Skole- og Hjemmestil. Oplæsning af mindre Arbejder af Hertz, Chr. Winther, Ploug o. fl.
  3. Realklasse (Boesen). Borchsenius og Winkel Horns Læsebog er brugt til Oplæsning og Analyse. Bojesens Sproglære. Nordisk Gudelære efter Winkel Horn. Enkelte Gange Vers. Stil 1 Gang om Ugen, afvexlende Skole- og Hjemmestil. Oplæsning af danske Digterværker med lejlighedsvis tilknyttede Oplysninger om Forfatterne.
  3. Klasse (Boesen). Winkel Horns Vore Fædres Guder samt Holsts og Funchs Læsebøger ere brugte til Oplæsning. Enkelte Gange Analyse. Bojesens Sproglære. 2 Stile om Maaned, sædvanlig Hjemmestile. Oplæsning af danske Digterværker med lejlighedsvis tilknyttede Oplysninger om Forfatterne. Med den math. Afdeling er desuden gennemgaaet græsk Gudelære efter Dorph og læst Dele af Odysseen i Wilsters Oversættelse.
  4. Realklasse (Hoff). Winkel Horns og Borchsenius' danske Læsebog. Stykker af andre Læsebøger og

Samlinger af Litteraturprøver. 2 Komedier af Holberg, 1 Tragedie af Oehlenschläger. Stykker af andre Forfattere. Bojesens Sproglære. Analyse. I Reglen 1 Stil om Ugen.

4. Klasse (Boesen). Flors Haandbog er brugt til Oplæsning og som Vejledning til Kjendskab til nogle af de danske Forfattere; hertil er knyttet Oplæsning af enkelte Værker. 2 Stile om Maaneden, sædvanlig Hjemmestile. Med den math. Afdeling er desuden gennemgaaet græsk Gudelære efter Dorph og læst Stykker af Odysseen og Iliaden i Wilsters Oversættelse.
5. Klasse (Hoff). Litteraturhistorien til 1750 gennemgaaet til Dels efter S. Müllers Bog. Udførligst dvæledes ved Runerne, Sprogprøver af ældre Dansk, Folkeviser og Holberg. 1 til 2 Stile om Maaneden.
6. Klasse (Hoff). Slutningen af den danske og norske Litteraturs Historie. 1 til 2 Stile om Maaneden. Svensk: Hammerichs Læsestykker omtrent Halvdelen. Runebergs Fänrik Ståls sägner I.

#### **Oldnordisk.** (Hoff.)

- 5te Klasse. Wimmers Læsebog S. 1—26 og 74—102 (de drotkvædne Viser oversprungne). Udtog af Wimmers Formlære.
- 6te Klasse. Wimmers Læsebog S. 74—78, 108—121 og 129—135. Hoff's og Hofforys Læsestykker I.

#### **Tysk.** (Lunddahl.)

1. Realklasse. Kapers Læsebog for Mellemlasser S. 27—43, 56—75, 86—96, 207—214. Det vigtigste af Formlæren efter Kapers Sproglære. Oversæt-

telse hver Time paa Skolen efter Kapers Stiløvelser for Begyndere.

1. Klasse. Samme Læsebog S. 49—97 og 207—214. Grammatik og Stiløvelse som i 1ste Realklasse.
2. Realklasse. Samme Læsebog S. 75—95, 117—131, 146—177, 207—216. Formlæren efter Kapers Sproglære. Oversættelse i hver Time paa Skolen efter Kapers Stiløvelser for Begyndere.
2. Klasse A. Samme Læsebog S. 50—60, 86—96, 118—127, 146—162, 172—183, 207—216. B. Samme Læsebog S. 75—95, 117—131, 146—177, 207—216. Grammatik og Stiløvelse som i 2den Realklasse.
3. Realklasse. Kapers og Simonsens Læsebog for højere Klasser S. 52—54, 64—77, 82—107, 188—205, 347—363. Formlære og Syntax efter Kapers Sproglære. Oversættelse i hver Time paa Skolen efter Kapers Stiløvelser for Mellemlasser.
3. Klasse. Samme Læsebog S. 64—82 og 107—167. Grammatik og Stiløvelse som i 3die Realklasse.
4. Realklasse. Samme Læsebog S. 131—188, 281—297, 314—322, 336—347, 370—380, 412—418. Af det tidligere læste repeteret S. 96—107, 119—131, 385—392, 431—436. Kursorisk have 3 Disciple læst Schillers Don Carlos. Kapers Sproglære repeteret. Oversættelse hver Time paa Skolen efter Kapers Stiløvelser for Mellemlasser.
4. Klasse. Møllers og Nyeborgs Læsebog for de øverste Klasser S. 132—142, 221—269, 290—323, 336—348, 354—366, 378—386. Kursorisk har hele Klassen læst Schillers Wilhelm Tell. Grammatik og Stiløvelse som i 4de Realklasse.



## Fransk.

1. Realklasse (Wørmer). Abrahams og Arlauds franske Læsestykker for Mellemklasserne S. 1—56. Heraf opgives til Examen S. 1—35. Formlæren efter Jungs franske Grammatik.
1. Klasse (Michelsen). Abrahams og Arlauds franske Læsestykker for Mellemklasserne S. 1—64. Heraf opgives til Examen S. 1—35. Formlæren efter Jungs franske Grammatik. Mundtlige og skriftlige Stiløvelser paa Skolen.
2. Realklasse (Michelsen). Sicks franske Læsebog for Mellemklasser S. 66—85, 96—125, 167—191, 219—222. Til Examen opgives S. 66—85, 119—125, 167—191. Formlæren efter Jungs franske Grammatik.
2. Klasse A. og B. (Michelsen). 2. Kl. B. Sicks franske Læsebog for Mellemklasser S. 66—85, 96—125, 167—191, 219—222. Til Examen opgives 66—85, 119—125, 167—191. 2. Kl. A. S. 66—85, 106—125, 141—150, 167—191, 219—222. Til Examen opgives 66—85, 119—125, 167—191. Formlæren efter Jungs franske Grammatik. Mundtlige og skriftlige Stiløvelser paa Skolen.
3. Realklasse (Michelsen). Borrings Études littéraires S. 122—179, 184—206, 275—281. Til Examen opgives 122—165 og 174—179. Formlæren efter Jungs franske Grammatik.
3. Klasse (Michelsen). Borrings Études littéraires S. 1—65, 174—179, 195—206. Til Examen opgives S. 1—23, 49—65, 174—179. Formlæren repeteret efter Jungs franske Grammatik. Skriftlige og mundtlige Stiløvelser paa Skolen.

4. Realklasse (Kiellerup). Sicks Læsebog Nr. 3 S. 137—171, 209—229, 310—384. Kursorisk: Prosper Merimées Colomba. Grammatiken repeteret.
4. Klasse (Michelsen). Sicks Læsebog for de højere Klasser S. 153—169, 209—229, 247—266, 310—334, 353—376. Kursorisk: Prosper Merimées Colomba. Formlæren repeteret efter Garrigues. Skriftlige og mundtlige Stiløvelser paa Skolen.
5. Klasse (Moth). Baruëls og Michelsens Prosastykker S. 121—149, 204—257, 306—343, 411—430. Efter Sicks Grammatik Formlæren repeteret, af Ordføjningslæren læst til 8de Kapitel. En Gang om Ugen Examination i et hjemmelæst Pensum eller Extemporallæsning i Borrings Album littéraire. 2 Stile om Ugen, hvoraf den ene paa Skolen.
6. Klasse (Michelsen). Baruëls og Michelsens Prosa-stykker S. 1—62, 149—161, 204—215, 257—306, 386—411. Victor Hugo: Hernani. Extemporallæsning i Staafs Anthologi. Formlæren og Ordføjningslæren repeteret efter Sicks Grammatik. 2 Stile om Ugen, hvoraf den ene paa Skolen.

### Engelsk. (Moth.)

1. Realklasse. Løkkes Læsebog for Begyndere S. 1—67. Rosings Formlære til § 53. Hver Time Gloser lært udenad og stavede.
- 2den Realklasse. Samme Bog S. 54—126 og Løkkes Læsebog for Mellemlklasser S. 1—49 med Undtagelse af Digtene. Rosings Formlære til § 53. Sætninger lært udenad i Løkkes Læsebog for Begyndere (Easy Dialogues).
3. Realklasse. Løkkes Læsebog for Mellemlklasser S.

- 1—15, 23—25, 26—39, 40—56, 59—64, 66—96, 97—124. Rosings Formlære. Ugentlig en Version.
4. Realklasse. Løkkes Læsebog for Mellemlasser S. 166—198, 212—224 og Boysens Digte S. 1—59. Rosings Formlære repeteret. Hver Uge en Version, dog af og til vekslede med en Stil.
5. Klasse. Løkkes Læsebog for Mellemlasser S. 1—15, 40—56, 59—64, 66—82, 88—97. Rosings Formlære til § 53.
6. Klasse. Samme Bog S. 120—169, 195—209, 212—236, desuden repeteret 1—23, 44—56, 59—64, 66—74, 75—77, 78—80, 82—96. Rosings Formlære. En Gang hver 14de Dag Examination i et hjemmelæst Pensum eller Extemporallæsning.

### Latin.

1. Klasse (Hoff). Forchhammers Læsebog. Wellers Livius S. 1—6; til Examen opgives af Læsebogen kun Fablerne. Udtog af Madvigs Formlære.
2. Klasse A. og B. (Wørmer). Wellers Livius S. 127—157, 187—201, 226—31; deraf opgives ikke til Examen S. 147—157. 2 Stile om Ugen. Madvigs Sproglære.
3. Klasse (Wørmer). Cæsars bell. Gall. I—V inclus.; deraf opgives til Examen de 3 første Bøger. 2 Stile om Ugen. Madvigs Sproglære.
4. Klasse (Bang). Ciceros Tale for Sex. Roscius, Livius 21de Bog, af Ovids Forvandlinger Verdensaldrene, Deucalion, Phaethon, Ocyrhoe, Battus og Europa. Madvigs Grammatik repeteret. 2 Stile ugentlig, hvoraf den ene paa Skolen.
5. Klasse (Bang). Ciceros 4 Taler mod Catilina, de

officiis 1ste Bog. Livius 22de Bog. Virgils Æneide 1ste og 3die Bog. Horats' Breve 1ste Bog. Cursorisk er læst af Flemmers Udvalg af Sølvalderens Forfattere til Suetonius' Caligula inclusive. Hver Uge en Version efter Henrichsen.

6. Klasse (Blichert). Horats, Brevene og ars poetica med Forbigaaelse af 12., 19. og 20. Brev i første Bog. Tacitus ved Thomsen og Bricka S. 1—54. Madvigs carmina selecta 908 Vers. Repeteret 5te Bog af Ciceros disputationes Tusculanae og 1ste og 2den Bog af Horats' Oder. Madvigs Grammatik repeteret fra Moduslæren. Litteraturhistorie efter Tregder. Antikviteter. Hver Uge en Version. Cursorisk er læst 50 Sider af Henrichsens Opgaver med litteraturhistoriske Oplysninger.

### Græsk.

3. Klasse (Hoff). Lunds Læsebog spredte Exempler af S. 7—24, fremdeles S. 25—29, 103—107 og 118—122 Linie 10. Det vigtigste af Tregders Formlære.
4. Klasse (Bang). Xenophons Anabasis 1ste Bog. Iliadens 1ste Bog. Formlæren repeteret.
5. Klasse (Blichert). Homers Iliade 2den Bog til Vers 483, 3die og 6te Bog; Odysseen 2den og 4de Bog. Herodot 9de Bog. Formlæren repeteret. Hovedpunkterne af Syntaxen efter Thomsen, Mythologi efter Tregder.

Med den matematiske Afdeling er efter Oversættelser læst større Partier af Homers Iliade og Odysse, 8de og 9de Bog af Herodot til Slaget ved Plataeae incl. og Platons Krito. Til Læsningen

knyttedes litteraturhistoriske Oversigter og antikvariske Oplysninger. Mythologi efter Tregder.

6. Klasse (Rosing). Homers Iliade 2den til 6te Bog. Tregders Anthologi, Elegierne undtagen 6 og 13 og det æoliske Melos til 19. Herodot 5te Bog og 6te Bog til c. 76. Plato, Apologien og efter Thriges udvalgte Stykker af Plato Symposium, Lysis og Protagoras. Demosthenes, de tre olynthiske Taler. Mythologi efter Tregders Haandbog.

Med den matematiske Afdeling har Blichert efter Oversættelser læst større Partier af Homers Iliade og Odysse, 8de Bog af Herodot, et Afsnit af Thucydides, Platos Krito og Phædo samt Sophokles' Oedipus paa Kolonos. Til Læsningen knyttedes litteraturhistoriske Oversigter og antikvariske Oplysninger. Mythologi efter Tregder.

### **Religion.** (Petersen.)

1. Klasse og 1. Realklasse. Af Assens' mindre Bibelhistorie det gamle Testamente til 8de Afsnit. Balslevs Katechismus forfra til 2den Trosartikel.
2. Realklasse. Af Assens' mindre Bibelhistorie det gamle Testamente. Balslevs Katechismus fra 3die Trosartikel til Bogens Slutning.
2. Klasse A og B. Af Assens' mindre Bibelhistorie det nye Testamente til 3die Afsnit. Balslevs Katechismus fra 3die Trosartikel til Bogens Slutning.
3. Klasse og 3die Realklasse. Assens' mindre Bibelhistorie fra Udgangen af Ægypten til Apostlenes Gjæringer. Af Balslevs Katechismus de 4 sidste Hovedstykker.
4. Klasse og 4. Realklasse. Apostlenes Gjæringer og

- Lukas' Evangelium Cap. 1—16. Kort Udsigt over Kirkens Historie i Oldtiden.
5. Klasse. Mathæus' Evangelium Cap. 1—24. Kort Udsigt over Kirkens Historie i Oldtiden. Flere af den christelige Sædelæres Hovedbegreber ere gennemgaaede.
6. Klasse. Mathæus' Evangelium Cap. 1—22. Flere af den christelige Troslæres og Sædelæres Hovedbegreber ere gennemgaaede.

### Historie.

1. Realklasse (Petersen). Efter Blochs Lærebog for Realskoler Oldtidens Historie.
1. Klasse (Petersen). Efter Blochs Lærebog for Realskoler Oldtidens Historie og Middelalderen til det frankiske Rige.
2. Realklasse (Rosing). Blochs Lærebog for Realskoler 1ste Del fra Middelalderen.
2. Klasse A og B (Rosing). Bohrs Middelalderens Historie fra Staterne paa den pyrenæiske Halvø og ud. Thriges Nordens Historie til 1523.
3. Realklasse (Rosing). Blochs Lærebog for Realskoler 2den Del.
3. Klasse (Rosing). Blochs Lærebog for Realskoler 2den Del forfra til Revolutionen. Thriges Nordens Historie fra 1523 til vore Dage.
4. Realklasse (Rosing). Det hele Kursus repeteret efter Blochs Lærebog for Realskoler.
4. Klasse (Lunddahl). Oldtidens Historie efter Thrige.
5. Klasse (Rosing). Middelalderens Historie efter Blochs Lærebog for Realskoler. Med Bohrs nyere Historie til Grundlag er læst fra 1789 til vore Dage.

6. Klasse (Blichert og Lunddahl). Oldtidens Historie efter Thrige. Nordens Historie efter Thrige. Middelalderen og Nutiden efter Blochs Lærebog for Realskoler.

### Geographi.

1. Klasse og 1. Realklasse (Moth). Erslevs Geographi Nr. 2 til Tyskland.
2. Klasse A. og B. og 2. Realklasse (Kiellerup). Samme Lærebog fra Tyskland til Afrika.
3. Realklasse (Kiellerup). Samme Lærebog fra Afrika ud og repeteret forfra til Nordeuropa.
3. Klasse (Lunddahl). Samme Lærebog fra Afrika ud og forfra til Østeuropa.
4. Klasse og 4. Realklasse (Kiellerup). Samme Lærebog. Repeteret hele Geographien.

### Mathematik og Regning.

1. Realklasse (Michelsen). Bogstavregning: De 4 Regningsarter og Ligninger af 1ste Grad med 1 ubekjendt. Bokkenheusers Regnebog for Mellemklasser §§ 1—6. Hjemmeopgaver. Kort Udsigt over let anskuelige Rumstørrelser.
1. Klasse (Lauritzen). Bokkenheusers Regnebog for Mellemklasser §§ 2—6. Arithmetik: De 4 første Regningsarter, Polynomiers Division og Ligninger af 1ste Grad med 1 ubekjendt. Geometri: Kort Oversigt over let anskuelige Rumstørrelser. Hjemmeopgaver 1 Gang ugentlig.
2. Klasse B og 2. Realklasse (Zoffmann). J. Petersens Arithmetik med enkelte Forbigaaelser. Sammes Geometri Kap. I—II. Bokkenheusers Regne-

- bog for Mellemlklasser. Skriftlige Hjemmeopgaver 2 Gange ugentlig.
2. Klasse A (Thaarup). Algebra: J. Petersens Lærebog I med Forbigaaelse af Afsnittet om største fælles Maal og mindste fælles Mængfold o. s. v. og Afsnittet: Uendelig og Ubestemt. Geometri: J. Petersens Lærebog Kap. I—II. Hjemmeopgaver 1 Gang ugentlig efter Bokkenheusers Regnebog for Mellemlklasser.
  3. Realklasse (Thaarup). Algebra: J. Petersens Lærebog II til Rækker. Geometri: J. Petersens Lærebog Kap. III til Cirkelperipheriens Længde. Til-lige repeteret Kap. I—II. Tegning af geometriske Konstruktioner. Regning: Bokkenheusers Rb. f. M.: Blandede Opgaver. Hjemmeopgaver 2 Gange ugentlig.
  3. Klasse (Lauritzen). Bokkenheusers Regnebog for Mellemlklasser. Arithmetik: De manglende Partier i J. Petersens Arithmetik og Algebra, 1ste Del; til Rækker i 2den Del, dog med Forbigaaelser. Geometri: J. Petersens Plangeometri §§ 80—105 og repeteret fra § 1—§ 105. Skriftlige Hjemmeopgaver 2 Gange ugentlig. Den math. Afdeling Repetition af forskjelligt og geometrisk Tegning.
  4. Realklasse (Lauritzen). Arithmetik: J. Petersens Lærebog I—II. Regning: Bokkenheusers Regnebog for de højere Klasser. Geometri: J. Petersens Lærebog. Skriftlige Hjemmeopgaver 2 Gange ugentlig. Geometrisk Tegning.
  4. Klasse (Thaarup). Algebra: J. Petersens Lærebog II fra Rækker Bogen ud. Repeteret I—II. Geometri: J. Petersens Lærebog Kap. IV. Repeteret



hele Bogen. Regning: Bokkenheusers Regnebog for de højere Klasser. Hjemmeopgaver 2 Gange ugentlig.

Den matematiske Afdeling J. Petersens geometriske Opgaver, Konstruktioner efter »Metoder og Theorier« og Begyndelsen af Projektionstegning.

5. Klasse, sprogl.-hist. Afdel. (Thaarup). Opgaver paa Klassetavlen, hentede fra alle Omraader af de foregaaende Aars Kursus. De trigonometriske Funktioner, den retvinklede Trekant.
5. Klasse, math.-nat. Afdel. (Lauritzen). J. Petersens Arithmetik og Algebra III samt Partier af II. Sammes Trigonometri til de sphæriske Grundformler. Sammes Stereometri til VI Kap. Sammes Metoder og Theorier til S. 41. Projektionstegning efter Seidelins Lærebog til § 25. 3 skriftlige Hjemmeopgaver ugentlig.
6. Klasse (Thaarup). Fuldendt og repeteret det hele Kursus efter de samme Lærebøger som 5. Klasse. Desuden J. Petersens analytiske Geometri. Hjemmeopgaver 3 Gange ugentlig.

### **Naturlære.** (Ibsen.)

3. Realklasse. Holtens Naturens alm. Love til og med Hæverten.
3. Klasse, mathem.-nat. Afdel. Ørsteds mekaniske Physik: det samme Afsnit.
4. Realklasse. Læst det befalede Pensum efter Holtens Naturens alm. Love med enkelte Tilføjelser.
4. Klasse, mathem.-nat. Afdel. Læst det befalede Pensum efter Ørsteds mekaniske Physik og Silfverbergs chemiske Physik med enkelte Tilføjelser.

5. Klasse, sprogl.-hist. Afdel. Holtens Naturens alm. Love til og med Hæverten.
5. Klasse, mathem.-nat. Afdel. Ørsteds mekaniske Physik fra Luftens Vægtfylde og Bevægelseslæren ud. Jamins petit traité de physique: Varmelæren. Regnet 117 Opgaver efter Ganot og Pierre.
6. Klasse, sprogl.-hist. Afdel. Det befalede Pensum efter Holtens Naturens alm. Love og Jørgensens Astronomi.
6. Klasse, mathem.-nat. Afdel. Læst det hele Pensum efter Ørsted, Jamin og Jørgensens Astronomi.

### **Naturhistorie.** (Zoffmann).

1. Klasse og 1. Realklasse. Pattedyr, Fugle, Krybdyr, Padder og Fisk efter Lützens Begyndelsesgrunde Nr. 2.
  2. Klasse A og B og 2. Realklasse. Det menneskelige Legemes Bygning og Leddyrene efter Lütken. Omtr. Halvdelen af Planterigets Naturhistorie ved Vaupell.
  3. Klasse og 3. Realklasse. Læst Leddyrene, fra Edderkopperne ud. Repeteret Pattedyr, Fugle, Krybdyr og Padder. Den Halvdel af Planterigets Naturhistorie, der ikke blev læst i forrige Skoleaar.
  4. Klasse og 4. Realklasse. Læst Bløddyrene og repeteret det tidligere læste saavel i Zoologi som i Botanik.
  5. Klasse, mathem.-nat. Afdel. har lært at kjende de vigtigste Mineralier og Bjergarter; dernæst er der meddelt en Oversigt over den alm. Geognosi og Danmarks Geognosi. Geologiens Hovedsætninger af Fogh er benyttet.
-

### Tegning. (Dalsgaard.)

1. Realklasse har i Begyndelsen af Aaret tegnet efter større Omridsføtegninger af Menneske- og Dyrehoveder og sidst paa Aaret efter skyggede Hoveder, Hænder, Planter o. s. v.
1. Klasse har haft Øvelse med Passer, Lineal og Ridsefjeder for at gøres dygtige til med nødvendig Præcision at udføre geometriske Tegninger under Matematiklærerens Vejledning. I den Hensigt er der fremstillet et Slags Ornament, dannede hovedsagelig af lige Linier, Cirkler og Buer, mens Frihaandstegning dog ikke ganske er udeladt.
2. Realklasse har tegnet efter større Klodser; først blot Omrids, senere ogsaa med Skygge.
2. Klasse A og B har fortsat med de samme Øvelser som 1ste Klasse.
3. Realklasse har ogsaa som 2den Realklasse tegnet efter større Klodser, kun at disse have været vanskeligere, i Reglen med krumme Flader, medens disse i 2den R. vare lige.
4. Realklasse har tegnet Omrids- og skyggede Tegninger efter forskjellige Kar.

### Skrivning.

1. og 2. Klasse samt 1., 2. og 3. Realklasse (S. P. Hansen). Bjerrings Forskrifter. I de studer. Klasser samt 1ste Realklasse øves kun engelsk Skrift, i 2den og 3die Realklasse tillige gothisk.
4. Realklasse (Hoff). Afskrivning efter en trykt Bog. Foruden en tydelig og pyntelig Haandskrift lagdes særlig Vind paa Hurtigskrift.

### **Sang og Instrumentalmusik.** (Siboni.)

I Sangundervisningen have 112 Elever og skole-søgende Disciple deltaget. I Instrumentalmusik have 12 Elever haft hver 2 halve Timers Undervisning om Ugen. Ved Sangundervisningen benyttedes Berggreens Sange til Skolebrug, 9de Hefte, og Sannes 2stemmige Fædrelandssange.

### **Gymnastik og Svømning.** (Christensen.)

Alle Klasserne have 4 Timer Gymnastikundervisning om Ugen. 8 Disciple ere fritagne for Gymnastik. I Svømmetiden er der Svømning hver Dag, naar Vejr-lyget tillader det, og Disciplene blive dertil inddelte i Hold paa 10 à 12 i hvert Hold: 130 Disciple have svømmet 200 Alen, 10 Elever kunne ikke svømme, Resten svømmer mellem 10 og 200 Alen.

### **Riffelskydning.** (Christensen.)

I Riffelskydning deltog i Skoleaaret 1881—82 22 Disciple af 6te og 5te Klasse. Der blev gjort 445 Skud paa 100 Alen (1196 Points, 846 Træffere, Sum af Points 2042); 595 Skud paa 200 Alen (1046 Points, 956 Træffere, Sum af Points 2002); 195 Skud paa 300 Alen (321 Points, 294 Træffere, Sum af Points 615); 45 Skud paa 400 Alen (53 Points, 58 Træffere, Sum af Points 111).

---

### **Til Afgangsprøven opgive de studerende Disciple**

i Oldnordisk: Wimmers Læsebog S. 74—78, 108—121, 129—135 (Knuth S. 74—102) samt Hoff's og Hofforys Læsestykker 1ste Hefte.

- i Engelsk: Løkkes Læsebog for Mellemlklasser S. 1—23, 44—56, 59—64, 66—74, 75—80, 82—96, 120—169, 195—209, 212—236. (Knuth S. 120—169, 195—209, 212—236; Listovs Læsestykker 2. Afdel. S. 3—85.)
- i Latin: Cicero, 1. og 2. Tale mod Catilina; disputationes Tusculanae 5. Bog (Knuth Cato major og Senecas consolatio ad Marciam). Udvalg af Tacitus ved Thomsen og Bricka S. 1—54. Horats, 1. og 2. Bog af Oederne med Forbigaaelse af Ode 5, 13, 25 og 36 i 1ste Bog og 5, 11 og 12 i 2den Bog (Knuth Ode 1, 3, 10, 15, 22, 27, 29, 31, 32, 38 af 1ste Bog; 6, 7, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 18, 20 af 2den Bog; 8, 9, 13, 18, 23, 24, 28, 30 af 3die Bog; 3, 7, 12, 15 af 4de Bog; Satire 5 og 9 af 1ste Bog; Epode 1, 2, 4, 6, 7, 10), 2den Bog af Brevene samt ars poetica. Madvigs carmina selecta, Catul: 1, 3, 4, 7, 8, 9, 12; Tibul: 1, 2, 3; Properts: 1, 5, 6, 7; Ovid: 1, 2, 4, 5; Martial: 1—5, 7—9, 11, 12, 14—20.
- i Græsk: Homers Iliade 2.—6. Bog, Tregders Anthologi, Elegierne undtagen 6 og 13 og det æoliske Melos til 19 (Knuth Iliaden 2, 1—335, 3 med Forbigaaelse af Versene 383—449, 5. og 6. Bog samt Odysseen, 3. og 4. Bog), Herodot, 5. og 6. Bog til Kap. 76. Plato, Apologien; af Thriges udvalgte Stykker af Plato Symposion, Lysis og Protagoras (Knuth Xenophons Memorab. 1. Bog). Demosthenes, de 3 olynthiske Taler.

### Til Afgangsprøven opgive Realdisciplene

- i Engelsk: Løkkes Læsebog for Mellemlklasser S. 1—

23, 39—111, 147—175, 179—190. Boysens Digte  
S. 1—17, 33—39, 46—50.

- i Tysk: Kapers og Simonsens Læsebog, Prosa S. 96  
—107, 119—188, 281—297, 314—322, 336—347;  
Poesi S. 370—380, 385—392, 412—419, 431—436.  
i Fransk: Sicks Læsebog 3. Afd. S. 137—171, 209—  
229, 310—384.

### **Ved 4de Klases Hovedexamen opgives**

- i Fransk: Sicks Læsebog for de højere Klasser S. 153  
—170, 209—229, 247—266, 310—334, 353—376.  
i Latin: Cicero, Talen for S. Roscius 1—30. Livius,  
21. Bog 1—34. Ovid, Verdensaldrene, Deucalion,  
Phaethon.  
i Græsk: Homers Iliade 1. Bog. Xenophons Anabasis  
1. Bog.

---

### **Bibliotheket**

er i Aaret 1882 forøget med 204 Bind og udgjør nu  
37,484 Bind. Udlaan og det specielle Tilsyn er over-  
draget til Overlærer Bang.

### **Den fysiske Samling**

er bleven forøget med  
en Holtz's Electrophormaskine og  
en Glaskasse til at vise Plateaus Forsøg af 1843  
med en roterende Oliekugle.  
Samlingen bestyres af Overlærer Ibsen.

## Den naturhistoriske Samling

er forøget med følgende Gjenstande:

### Pattedyr.

- Procyon lotor*, Vaskebjørn. Amerika.  
*Megaderma lyra*, Lyrenæse Flagermus. Java.  
*Capra hircus*, tam Ged. Hornene. Givet af Elev  
 Schmedes.

### Fugle.

- Falco Islandicus*, islandsk Falk. Sjælland. Givet af  
 Disc. Pleth.  
*Sylvia phoenicurus*, Rødstjert. Sorø. Givet af Elev  
 S. Ibsen.  
*Corvus monedula*, Allike, }  
*Corvus frugilegus*, Raage, } Sjælland.  
*Gallus sonnerati*, — Ostindien.  
*Charadrius squatarola*, Strandbrokfugl, }  
*Gallinula porzana*, plettet Rørhøne, } Sjælland.  
*Crex pratensis*, Vagtelkonge,  
*Limosa rufa*, Kobberhøne. Jylland.  
*Totanus glottis*, Klire. Kallebodstrand.  
*Larus minutus*, Dvergmaage. Sorø. Givet af Disc. Pleth.  
*Anas clypeata*, Skeand. Sjælland.  
*Fuligula marila*, Bjergand. Kattegat.  
*Fuligula Stellerii*, Stellersk Dykand, Han og Hun. Va-  
 rangerfjord.

### Krybdyr.

- Chelonia* sp., Havskildpadde. Middelhavet. Givet af  
 Disc. R. Harboe.  
*Coronella laevis*, Hasselsnog. Jylland. Givet af Disc.  
 Vald. Hansen.

**Padder.**

*Pipa Americana*, Pipatudse. Sydamerika.

*Siren lacertina*.  
*Amphiuma* sp. } Nordamerika.

**Fisk.**

*Mallotus arcticus*, Lodden. Grønland.

*Loricaria*, Pandsermalle. Brasilien.

*Clupea pilchardus*, Sardin. Middelhavet.

*Salmo salar*, Lax. Halmstad.

*Gunellus ocellatus*. Frederikshavn. Givet af forhv.  
 Elev Rottbøll.

**Leddyr.**

*Hyas araneus*, Sandkrabbe. } Frederikshavn. Givne af  
*Nephrops Norvegicus*. } forhv. Elev Rottbøll.

*Galleria cerella*, Bimøl. Larve. Sorø. Givet af Disc.  
 H. Ibsen.

*Lernæa branchialis*. Givet af Overlærer Kiellerup.

Samlingen bestyres af Adjunkt Zoffmann.

**Oldsagsamlingen**

er forøget med følgende Gjenstande:

Et Broncesværd, fundet paa Lindelse Præstegaards Mark  
 paa Langeland, givet af Capitain Bojesen, Knudstrup.

Desuden er der anskaffet Gibsafstøbninger af følgende Gjenstande:

**Broncealder.**

1. Bronceskjold (Mosefund. Fyn).
2. Broncesværd og Træskede fra Egekisten i Kongshøj ved Vamdrup.
3. Broncekrone (Mosefund. Jylland).



4. Broncespyd (ubekjendt Findested).
5. Bronzeøxe (Jylland).
6. Broncedolk fra Borum Eshøj ved Aarhus.

### Ældre Jernalder.

7. Skjold af Træ med Metalbeslag (Brarup Mose. Slesvig).
8. Jerncelt med Træskaft (Nydam Mose).
9. Øxe med do. (Nydam Mose).

### Ældre Middelalder.

10. Lavatorium fra Danmark.
  11. Elphenbenshorn (det saakaldte Rolandshorn).
  12. Kors af Hvalrostand, har tilhørt Svend Estridsens Datter Gunhilde.
  13. Æske af Hvalrostand, skal have tilhørt Biskop Absalon.
  14. Basrelief fra Norge.
- Samlingen bestyres af Adjunkt Zoffmann.

### Discipelbibliotheket.

Følgende Bøger ere tilkomne:

Lie: Gaa paa!

Trolle: Søofficeren.

Topelius: Feltlægen 6.

— Fra det høje Nord.

Historiske Kildeskrifter 1882 (1ste Halvaar).

Utheim: Sagn og Fortællinger af Oldt. Hist. IX.

Bloch og Secher: Mythologi.

Grundtvig: Folkeviser.

— Poetiske Skrifter 3—4.

Kristensen og Lund: Blichers Liv.

Ibsen: En Folkefjende.

Lange: Fra Rusland.

— En Kjærlighedshistorie.

Verne: Ved Amazonfloden.

Rosing: Broder Bengt.

Barner-Aagaard: Karen Munk.

Ewald: Charles Lyng.

Henningsen: Fra Folkelivet.

Nyblom: Ny Noveller.

Hostrup: Folkelige Foredrag.

Cooper: Lodsens.

Goldschmidt: Fortællinger og Virkelighedsbilleder.

Desuden er der anskaffet ny Exemplarer af følgende Bøger:

Hauch: Guldmageren.

— Robert Fulton.

P. P.: Tordenskjold.

Marryat: Peter Simple.

Reuter: Landmandsliv.

Ewald: Svenskerne paa Kronborg.

Adjunkt Wørmer og Elev Bayer have bestyret Samlingen.

### Festligheder.

I Slutningen af forrige Skoleaar foretoges en Kjøretur til Korsør Skov.

I dette Skoleaar have følgende Festligheder fundet Sted:

I Oktober Cricketkamp mellem Eleverne indbyrdes og derpaa følgende Dans.

I December Bal.

Fastelavnsmandag Komædie med paafølgende Bal.  
Søndag den Sde April i Anledning af Hs. Majestæt  
Kongens Fødselsdag Bal.

Første Pintsedag en Kjøretur for de Eleyer, der  
ikke rejste bort i Ferien.

I Maj Cricketkamp mellem Disciplene og Kjøben-  
havns Boldklub.

I Juni Skovtur.

---

Den 19de April overværede Sanginspektøren, Kan-  
tor Sanne, en Sangprøve.

---

## Forskjellige Meddelelser.

### Gavebrev.

Undertegnede, som paa en eller anden Maade have været knyttede til Sorø Akademi og ere opfyldte af Ønsket om at bidrage, hvad der staar i vor Magt, til at frede om Alt, hvad der paa en god Maade minder om dette Akademi i de svundne Dage, have forenet os i den Hensigt at erhverve for Akademiet en Gjengivelse af et ældre Billede af Figurmaler Dalsgaard, forestillende den saakaldte Stengang i Akademibygningens Stueetage, stafferet med Portrætfigurer af flere indbyrdes samtidige Lærere.

Ved Bidrag fra andre, der ligeledes have været knyttede til denne Stiftelse, samt fra den Mand (Grosserer Ph. W. Heymann), der ejer det oprindelige Billede, have vi tilvejebragt de fornødne Midler til at naa det Maal, vi havde stillet os, og Akademiets Tegne-

lærer, Hr. Dalsgaard, har opfyldt vor Begjæring at gjentage Billedet.

Idet vi nu herved fremsende dette Maleri, bede vi Dem, Hr. Rektor! at modtage det paa Akademiets Vegne som en Gave til det; vi bede Dem at indrømme det en passende Plads i Akademibygningen, og vi anbefale det til Deres og fremtidige Styreres Velvillie.

Sorø og Kjøbenhavn, den 30te September 1882.

*E. Vedel.*                      *F. H. Tregder.*                      *Glahn.*

*Philip Schou.*                      *Fz. Johnstrup.*

Til

Rektor ved Sorø Akademis Opdragelsesanstalt og Skole

P. K. Blichert

R. af Dbg.

Efter Modtagelsen af foranstaaende Gavebrev tilstillede Rektor Kammerherre, Amtmand Vedel under 6te Oktober følgende Skrivelse:

Ved et Gavebrev af 30te September d. A., undertegnet af Deres Højvelbaarenhed og de Herrer Professor Tregder, Apotheker Glahn, Direktør Schou og Professor Johnstrup, er der tilstillet mig en Gave til Sorø Akademi, bestaaende i et Maleri, som forestiller den saa kaldte Stengang i Akademibygningens Stueetage, stafferet med Portraitfigurer af flere indbyrdes samtidige Lærere.

Paa Akademiets Vegne tillader jeg mig at udtale en hjærtelig Tak for den smukke Gave, og jeg er saa fri at anmode Hr. Kammerherren om at bringe denne til de øvrige Herrer af Komiteen.

Billedet har faaet en af Kunstneren, der har malet det, valgt Plads i Lærernes Forsamlingsværelse, hvor det ikke blot ved sit kunstneriske og historiske Værd

vil fængsle de Lærere, der i Fremtiden udføre deres Gjerning i Akademibygningen, men ogsaa være et Minde om den Interesse, hvormed Stiftelsen omfattes af mange i den nu levende Slægt.

*Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.*

Ved Skrivelse af Dags Dato til Universitetets Kvæstor har Ministeriet bifaldet, at Tilsynet med Akademihaven og tilstødende Anlæg henlægges under Forvalteren, saaledes at han har at paase, at den for Haven lagte Plan overholdes, og at føre Indseende med Havens og Anlæggenes Drift og Økonomi, dog at han i Henseende til de Pladser, saasom Plænerne udenfor Akademibygningens Hovedfaçade, Elevernes Have, den forhenværende Ridebane og Pladsen ved Akademiets Badebro, der staa til Skolens og Opdragelsesanstaltens Raadighed, har baade at tage tilbørligt Hensyn til de Ønsker, som Skolens Rektor maatte fremsætte angaaende Benyttelsen af samme, og at iagttage, at ingen Forandring med disse Pladser foretages uden efter Samraad med Rektor, hvorhos det er en Selvfølge, at der forbeholdes Rektor og den naturhistoriske Lærer umiddelbart at instruere Gartneren ved Behandlingen af den til botanisk Anlæg indtagne Del af Haven.

Tillige har man bifaldet, at Vægteren ved Akademiet stilles udelukkende under Forvalteren og kontrolleres af denne i alle sine Funktioner. Udgiftskonto 6 paa Akademiets Budget deles fra 1ste April 1883 i Hovedbogen i 2 Underafdelinger, hvoraf den ene omfatter, hvad der af Rektor anvises for Bygningens Be-

lysning, og den anden, hvad der ved Forvalterens Foranstaltning anvendes til Lygterne i Alleerne og paa Pladserne m. v.

Endelig har man udtalt, at det umiddelbare Tilsyn med Akademibygningen og de Bygninger, som med denne staa i Forbindelse, føres som hidtil af Rektor, som i denne Egenskab har ved Medhjælp af Bygningsinspecteuren og Bygningskonducteuren at sørge for, at de fornødne Foranstaltninger træffes til Bygningernes Vedligeholdelse og til at holde samtlige Localer i den behørig Stand og Orden. Forsaavidt Forvalteren som saadan har det almindelige stedlige Tilsyn med Akademiets Ejendomme og Panter i Sorø og det særlige Indseende med Orden og Renlighed paa Akademiets Territorium og med Skorstensfejningen saavel i Hovedbygningen som i de andre til Opdragelsesanstaltens og Skolens Brug overladte Bygninger, følger det af dette Forhold, at der maa gives ham den Adgang til de Rektor underlagte Bygninger, som er nødvendig for at han kan forvisse sig om, at Alt i disse Bygninger i det Hele er i den Orden, som det paahviler Akademiet som Bygningernes Ejer at sørge for, og i fornødent Fald gjøre Rektor opmærksom paa de Mangler, han maatte forefinde.

Ved at meddele Hr. Rektoren Foranstaaende til behagelig Efterretning og fornøden videre Bekjendtgjørelse for Vægteren skulde man sluttelig, med Hensyn til et fra Forvalter Sarauw fremkommet Forslag angaaende Sorø Søs Benyttelse som Lystsø til Lystroning og Sejlads, Medning, Badning og Skøjteløb m. m., tjenstligst udbede sig en Erklæring fra Dem om, hvilke Ønsker der i saa Henseende haves for Skolen og Op-

dragelsesanstalten baade for Lærernes og for Elevernes Vedkommende.

Kjøbenhavn d. 27. October 1882.

J. F. Scavenius.

---

A. Asmussen.

Til

Rektor for Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt.

*Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.*

Med Hensyn til Sorø Søs Benyttelse til Lystroning, Sejlads, Medning, Badning og Skøjteløb har Ministeriet ved Skrivelse af Dags Dato til Universitetets Kvæstor udtalt, at det overdrages Forvalteren ved Sorø Akademi som Tilsynshavende med Akademihaven og de til denne hørende Anlæg at give Tilladelse til Baadehold med Anløbsbro eller -plads for den udfor Akademiterritoriet og de i dette indkilede til Søen stødende Kjøbstadsgrunde værende Søbredds Vedkommende, dog saaledes at Strækningen fra Akademiets Badehus til Vandingsstedet Øst for Fru Borchs Ø forbeholdes til Plads for Lærernes og Skolens Baade efter Rektors nærmere Bestemmelse, at Man maa holde paa, at der udfor Akademi- og Kjøbstadterritoriet ikke anbringes flere Badehuse end der nu findes, at Lærerne og Akademiets øvrige Embedsmænd og Funktionærer samt Disciplene skulle have fortrinlig Adgang til Roning, Badning, Skøjteløben og Medning fra Land og Baad, samt at Lærerne og Akademiets øvrige Embedsmænd og Funktionærer endvidere skulle have fortrinlig Adgang til at holde Baade i Søen til Lystsejlads, Alt i Henseende til disse Benyttelser af Søen efter nærmere Tilladelse af Ved-

kommendes Foresatte og iøvrigt efter Reglerne i nærværende Skrivelse henholdsvis af Rektor, Forvalter og vedkommende Skovembedsmand, at Søen først maa benyttes til Skøiteløb, naar Frostene er saa stærk, at der ved Akademiets Foranstaltning kan efter forudgaaet omhyggelig Prøvelse af Isen afmærkes en bestemt Del af denne til den nævnte Brug, og at der er givet Skovrider Hanson Ordre til, forinden Frostene indtræder, at lede Vandet fra Søen ind over Flommen, for at denne Engstrækning ogsaa som hidtil kan benyttes til Skøjtøløberbane, samt atter at lede Vandet bort, naar Vinteren er forbi.

Hvilket meldes Hr. Rektoren til behagelig Efterretning under Henvisning til Deres Erklæring af 2. f. M.

Kjøbenhavn d. 22. December 1882.

J. F. Scavenius.

---

A. Asmussen.

Til

Rektor for Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt.

*Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.*

Efter Modtagelsen af Hr. Rektorens Indstilling i behagelig Skrivelse af 24de f. M. bifalder Ministeriet herved, at Reglementet for Elever og Disciple i Sorø Akademis Skoles 5te og 6te Klasse i Henhold til Deres derom fremsatte Bemærkninger fra næste Skoleaars Begyndelse bliver at ændre i Overensstemmelse med efterfølgende Bestemmelser:

- at Fordelingen af Værelserne til Eleverne i de to øverste Klasser foretages af Rektor,
- at Disciplene i disse Klasser have at bære den regle-



mentsmæssige Dragt, og at der om denne tages følgende Bestemmelse:

Den, som antages til Elev eller Discipel paa Sorø Akademi, skal strax forsynes med Kaskjet, Jakke (eller Trøje), Vest og Benklæder af blaat Klæde, de tre førstnævnte Klædningsstykker med Phønixknapper. Naar nye Klæder anskaffes under Skolegangen, skulle de være som før angivet; dog kan der til dagligt Brug bæres graa Benklæder. De Klæder, som haves ved Skolegangens Begyndelse, maa benyttes til dagligt Brug, dog ikke ud over det første Skoleaar. Paa den Tid af Aaret, da det tillades de yngre Disciple at gaa i Kadettøj, tillades det de ældre (4de—6te) Klasser, forsaavidt de ikke bruge Kadettøj, at have Vest og Benklæder af hvidt Lærred (Russiadug). Om Sommeren maa en Straahat bæres af Disciple i 5te og 6te Klasse. Hat, Kjole og Frakke afskaffes efterhaanden.

- at Eleverne i disse Klasser vækkes om Sommeren Kl. 6 Morgen og om Vinteren Kl. 6 $\frac{1}{2}$ , og at de skulle være i deres Senge Kl. 10 Aften hele Aaret igjennem, samt at denne Bestemmelse udvides til ogsaa at gjælde for Eleverne af de yngre Klasser,
- at der gives Eleverne i disse Klasser The Morgen og Aften, hvis de ønske det, istedenfor Mælk, dog saaledes at den Elev, der ved Skoleaarets Begyndelse vælger at drikke The, derved forpligter sig til at drikke The i det Skoleaar, og
- at Disciplene i disse Klasser indfinde sig om Morgen til Mønstring og Lovsang sammen med Skolens øvrige Disciple.

Hvilket herved meddeles Dem til behagelig Efterretning og videre Foranstaltning.

Kjøbenhavn d. 6. Juni 1883.

J. Nellesmann.

---

A. Asmussen.

Til

Rektor for Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt.

---

### Skolens Afgang- og Aarsprøver.

Den skriftlige Del af Afgangsprøverne og af 4de Klases Aarsprøve afholdes den 15de, 16de og 18de Juni; til samme Tid aflægges 5te Klasse den skriftlige Prøve; for Skolens øvrige Disciple falder den skriftlige Prøve umiddelbart før den mundtlige.

Den mundtlige Del af Prøverne finder Sted i følgende Orden.

<i>Tirsdag d. 19. Juni</i>	Kl. 5 $\frac{1}{2}$ .	VI.	Oldnordisk.
<i>Onsdag d. 20.</i>	— Kl. 8.	VI.	Græsk.
<i>Torsdag d. 21.</i>	— Kl. 8.	VI.	Fransk.
<i>Fredag d. 22.</i>	— Kl. 8.	VI s.	Naturlære.
„ „	— Kl. 3.	4. R.	Mathematik.
<i>Lørdag d. 23.</i>	— Kl. 8.	VI m.	Naturlære.
„ „	— Kl. 11.	IV a.	Mathematik.
<i>Mandag d. 25.</i>	— Kl. 8.	VI m.	Mathematik.
„ „	— Kl. 11.	IV b.	Mathematik.
<i>Onsdag d. 27.</i>	— Kl. 10.	VI.	Historie.
„ „	— Kl. 8.	IV.	Naturhistorie.

<i>Torsdag d. 28. Juni</i>	Kl. 8.	IV.	Tysk.
„ „	— Kl. 8.	VI.	Engelsk.
„ „	— Kl. 4.	4. R.	Engelsk.
<i>Fredag d. 29.</i>	— Kl. 8.	VI s.	Latin.
<i>Lørdag d. 30.</i>	— Kl. 8.	IV.	Latin.
<i>Mandag d. 2. Juli</i>	Kl. 3.	IV m. og 4. R.	Naturlære.
<i>Tirsdag d. 3.</i>	— Kl. 8.	4. R.	Naturhistorie.
„ „	— Kl. 3.	4. R.	Geographi.

*Onsdag d. 4. Juli.*

Kl. 8.	V. Historie.	Kl. 3.	II b. Historie.
	III. Arithmetik.		I. Tysk.
	3. R. Religion.		1. R. Geographi.
	II a. Tysk.		
	4. R. Fransk.		
Kl. 11.	V m. Matematik.		

*Torsdag d. 5. Juli.*

Kl. 8.	V. Latin.	Kl. 3.	2. R. Matematik.
	III. Geographi.		II a. Historie.
	3. R. Engelsk.		1. R. Tysk.
	II a. Religion.		
	II b. Geometri.		
	I. Fransk.		
Kl. 11.	3. R. Naturhistorie.		

*Fredag d. 6. Juli.*

Kl. 8.	V s. Naturlære.	Kl. 3.	III. Fransk.
	IV. Græsk.		II b. Arithmetik.
	III. Naturhistorie.		I. Geographi.
	2. R. Engelsk.		1. R. Religion.
	I. Historie.		
	1. R. Matematik.		

*Lørdag d. 7. Juli.*

Kl. 8. V m. Naturlære. IV. Geographi. III. Latin. II a. Fransk. II b. Religion. 2. R. Historie.	Kl. 3. III m og 3. R. Naturlære. II b. Tysk. 2. R. Fransk. 1. R. Fransk.
--	---

*Mandag d. 9. Juli.*

Kl. 8. V. Græsk. III. Historie. 3. R. Fransk. II a. Geometri. 1. R. Engelsk. Kl. 11. 4. R. Dansk.	Kl. 3. II b og 2. R. Naturhistorie. II a. Geographi. I. Religion. 1. R. Dansk.
--	---

*Tirsdag d. 10. Juli.*

Kl. 8. V. Engelsk. III. Tysk. 3. R. Dansk. II a. Latin. II b. Fransk. 2. R. Geographi. Kl. 11. 2. R. Tysk.	Kl. 3. 3. R. Geographi. 4. R. Tysk. I. Matematik. 1. R. Historie.
--	--

*Onsdag d. 11. Juli.*

Kl. 8. V. Fransk. IV. Historie. III. Græsk. 3. R. Matematik. II a. Naturhistorie. II b. Latin.	Kl. 3. 3. R. Tysk. 2. R. Religion. I. Latin. 1. R. Naturhistorie.
---	--

*Torsdag d. 12. Juli.*

Kl. 8.	V. Dansk og Oldn.	Kl. 3.	IV b. Fransk.
	IV a. Fransk.		III. Religion.
	III. Geometri.		2. R. Dansk.
	3. R. Historie.		I. Naturhistorie.
	II b. Geographi.		
	II a. Arithmetik.		
Kl. 11.	4. R. Historie.		

Fredag d. 29. Juni Kl. 4 meddeles Udfaldet af Afgangsprøven over de studerende Disciple.

Fredag d. 13. Juli Kl. 3 bekendtgjøres Udfaldet af Afgangsprøven over Realdisciplene og af Aarsprøven samt Disciplenes Omflytning.

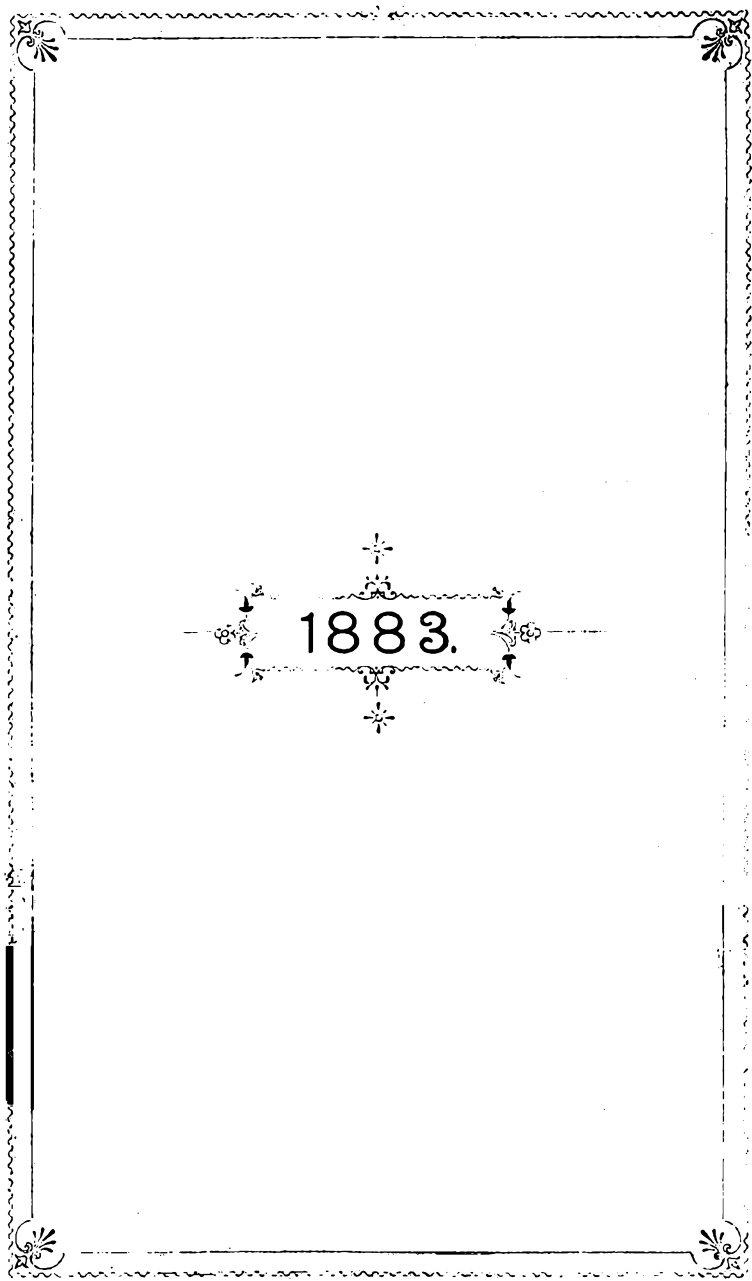
Lørdag d. 14. Juli Kl. 9 $\frac{1}{2}$  prøves de til Optagelse i Skolen anmeldte Disciple.

Undervisningen i det nye Skoleaar begynder Mandag d. 20. August Kl. 10.

Disciplenes Forældre og Værger samt enhver, der har Interesse for Skolen, indbydes herved til at overvære de mundtlige Prøver og de Højtideligheder, der slutte sig til Prøverne.

**SORØ LÆRDE SKOLE OG OPDRAGELSESANSTALT, d. 9. Juni 1883**

**P. K. Blichert.**



1883.